

ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

นายอริปต์ย์ ภูมิทอง

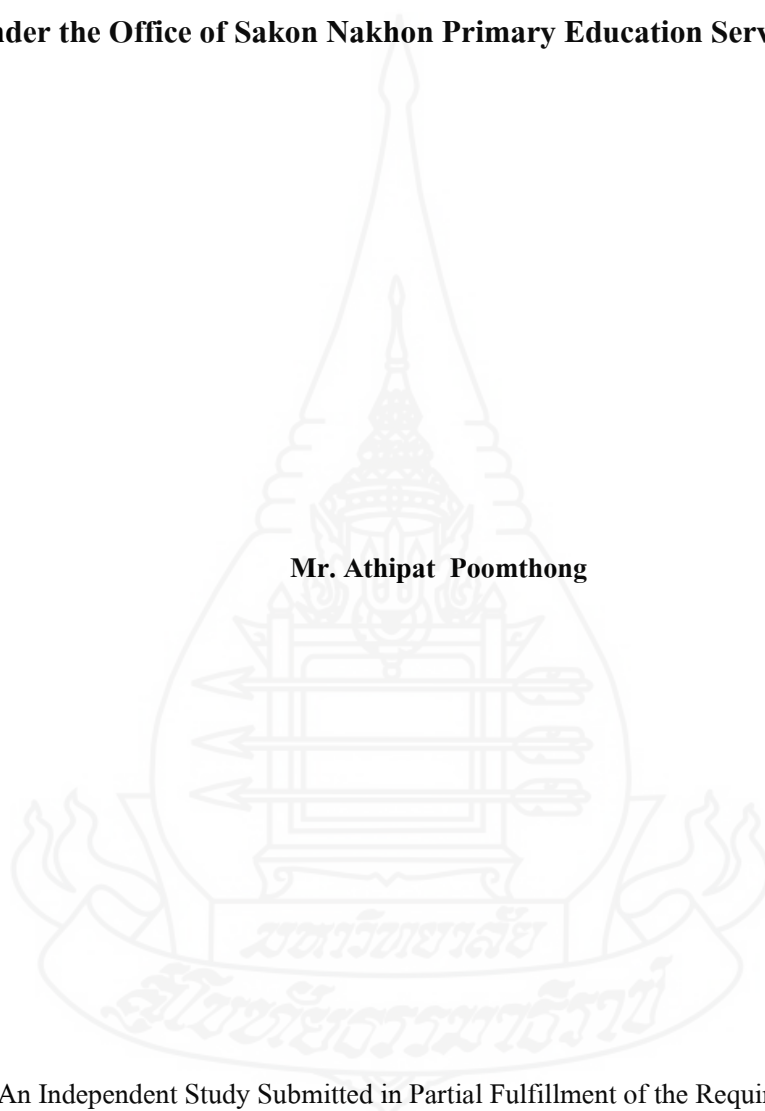

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2554

**The Needs for Educational Media Center of Primary School Teachers
under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1**

Mr. Athipat Poomthong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for
the Degree of Master of Education in Educational Technology and Communications

School of Educational Studies

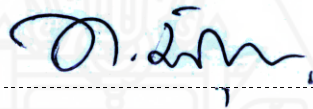
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
ชื่อและนามสกุล นายอธิปต์ ภูมิทอง
แขนงวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

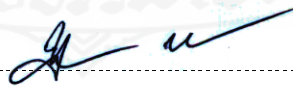
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์)

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ผู้ศึกษา นายอภิรัตน์ ภูมิทอง **รหัสนักศึกษา** 2532700362 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 353 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 1 มีความต้องการสื่อการศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา
ควรเน้นการจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนควรเน้นด้านการให้บริการ
ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน (3) ด้านการให้บริการวิชาการควรเน้นการ
ให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล (4) ด้านการให้บริการ
คำแนะนำปรึกษาควรเน้นด้านการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อ
การเรียนการสอน (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนควรกำหนดช่วงเวลาการเปิดให้บริการให้
เหมาะสม (6) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษาควร
กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนให้ชัดเจน (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์
สื่อการศึกษา ควรมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจนและ (8) ด้านการแก้ไขปัญหา
และอุปสรรคของผู้สอนควรหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน

คำสำคัญ ศูนย์สื่อการศึกษา ประถมศึกษา

Independent Study title: The Needs for Educational Media Center of Primary School Teachers under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1

Author: Mr. Athipat Poomthong; **ID:** 2532700362;

Degree: Master of Education (Educational Technology and Communications);

Independent Study advisor: Dr. Taweewat Watthanakuljaroen;

Academic year: 2011

Abstract

The purpose of this study was to study the needs for educational media center of primary school teachers under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1.

The sample consisted of 353 primary school teachers under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1, obtained by stratified random sampling. The employed research instrument was a questionnaire. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation.

Research findings revealed that the overall need for educational media center in all of the eight aspects was at the high level. When each aspect of the need was considered, it was found that the need in every aspect was at the high level and could be described as follows: (1) in the aspect of types of educational media, the emphasis should be on acquisition of electronic media; (2) in the aspect of instructional media production service, the emphasis should be on provision of the service on instructional media production; (3) in the aspect of provision of academic service, the emphasis should be on provision of the center's service for individual independent study; (4) in the aspect of provision of advice and counseling service, the emphasis should be on provision of advice and counseling service on the use of the media for instruction; (5) in the aspect of rules and regulations for checking out the instructional media, appropriate service duration should be determined; (6) in the aspect of standards for acquisition of the instructional media and facilities of the center, the methods for selection of the instructional media should be clearly defined; (7) in the aspect of connection with the educational media center network, the model and method of connection should be clearly defined; and (8) in the aspect of solving the problems and obstruction of teachers, the center should seek ways to solve the problems and obstacles of using instructional media in learning and teaching.

Keywords: Educational media center; Primary education

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ ประธานที่ปรึกษางานวิจัยค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา ไตโพธิ์ไทย อาจารย์ ดร. ศันสนีย์ สังสรรค์อนันต์ อาจารย์ ที่คอยให้ความรู้และให้คำแนะนำที่ดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่ได้สละเวลาตรวจสอบและให้คำวิจารณ์เกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ทุกท่านที่สละเวลาตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ภทรนิษฐ์ ที่ช่วยเหลือเรื่องของสถิติ อาจารย์น้ำฝน ที่เรียบเรียงแก้ไขงานวิจัยจนสำเร็จได้ด้วยดี อาจารย์สุดใจที่ช่วยติดต่ออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิให้ และพ่อแม่ พี่ๆ ที่สบาย.7 ทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจให้นับตั้งแต่ย้ายมาที่อุดร

ขอขอบคุณเพื่อนๆที่ร่วมเรียนทั้งศูนย์โคราชทุกท่าน และเพื่อนศูนย์กรุงเทพฯที่คอยช่วยเหลือเรื่องงานในเวลาเรียนเป็นอย่างดี

สุดท้ายพ่อแม่ ขอขอบคุณพ่อที่ทำให้ช่วงเวลาที่ยากลำบากผ่านไปได้ด้วยดีหากไม่มีพ่อดังนั้นผมอาจจะต้องลงเรียนใหม่ตั้งแต่เริ่มต้น คุณภรรยาและลูกชายที่คอยให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณครับ

อธิปัตย์ ภูมิทอง

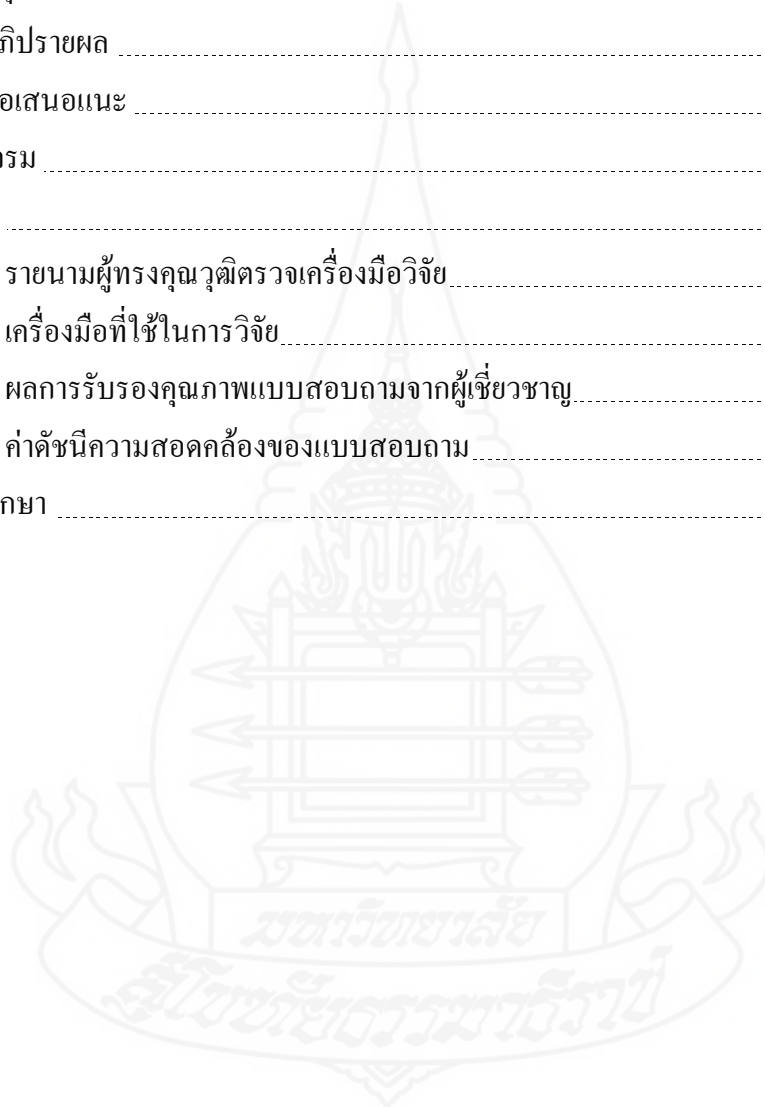
มิถุนายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
ศูนย์สื่อการศึกษา	13
แนวคิดเรื่องความต้องการ	29
ครูและการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา	30
กระบวนการเรียนการสอนของครูประถมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา	54

สารบัญ (ต่อ)

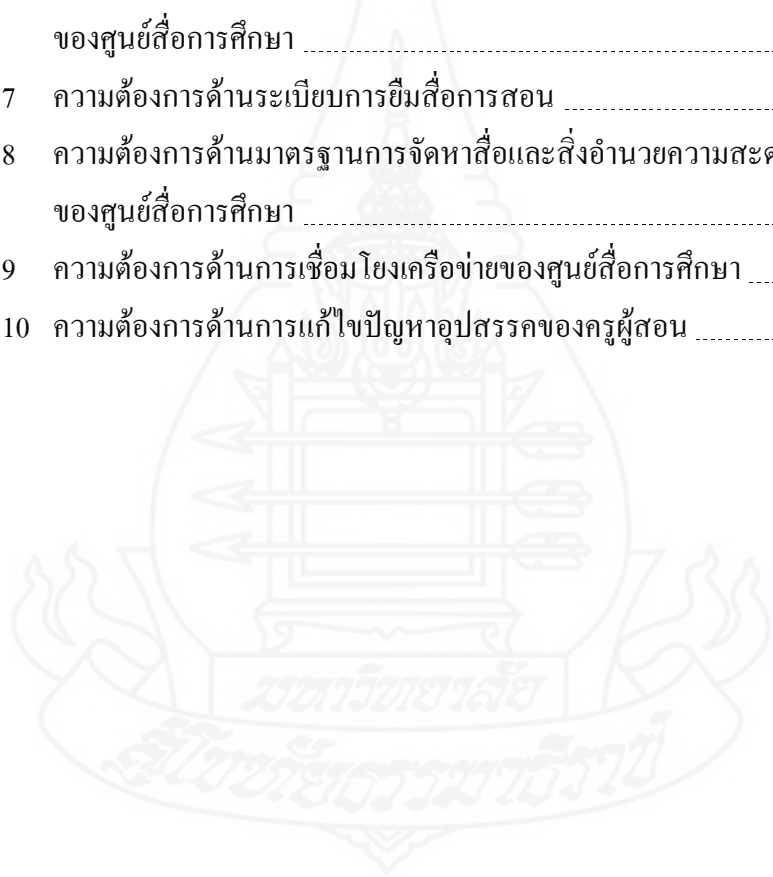
	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	64
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	76
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	77
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
ค ผลการรับรองคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ	93
ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	97
ประวัติผู้ศึกษา	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ตารางที่ 4.2 ความต้องการศูนย์สื่อของครูประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	54
ตารางที่ 4.3 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา	55
ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	56
ตารางที่ 4.5 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.6 ความต้องการด้านการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษา ของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.7 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน	58
ตารางที่ 4.8 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ของศูนย์สื่อการศึกษา	58
ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์สื่อการศึกษา	59
ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูผู้สอน	59

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ ประธานที่ปรึกษางานวิจัยค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา ไตโพธิ์ไทย อาจารย์ ดร. ศันสนีย์ สังสรรค์อนันต์ อาจารย์ ที่คอยให้ความรู้และให้คำแนะนำที่ดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่ได้สละเวลาตรวจสอบและให้คำวิจารณ์เกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา สกนคร เขต 1 ทุกท่านที่สละเวลาตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ภทรนิษฐ์ ที่ช่วยเหลือเรื่องของสถิติ อาจารย์น้ำฝน ที่เรียบเรียงแก้ไขงานวิจัยจนสำเร็จได้ด้วยดี อาจารย์สุดใจที่ช่วยติดต่ออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิให้ และพ่อแม่ พี่ๆ ที่สบาย.7 ทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจให้นับตั้งแต่ย้ายมาที่อุดร

ขอขอบคุณเพื่อนๆที่ร่วมเรียนทั้งศูนย์โคราชทุกท่าน และเพื่อนศูนย์กรุงเทพฯที่คอยช่วยเหลือเรื่องงานในเวลาเรียนเป็นอย่างดี

สุดท้ายพ่อแม่ ขอขอบคุณพ่อที่ทำให้ช่วงเวลาที่ยากลำบากผ่านไปได้ด้วยดีหากไม่มีพ่อดังนั้นผมอาจจะต้องลงเรียนใหม่ตั้งแต่เริ่มต้น คุณภรรยาและลูกชายที่คอยให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณครับ

อธิปัตย์ ภูมิทอง

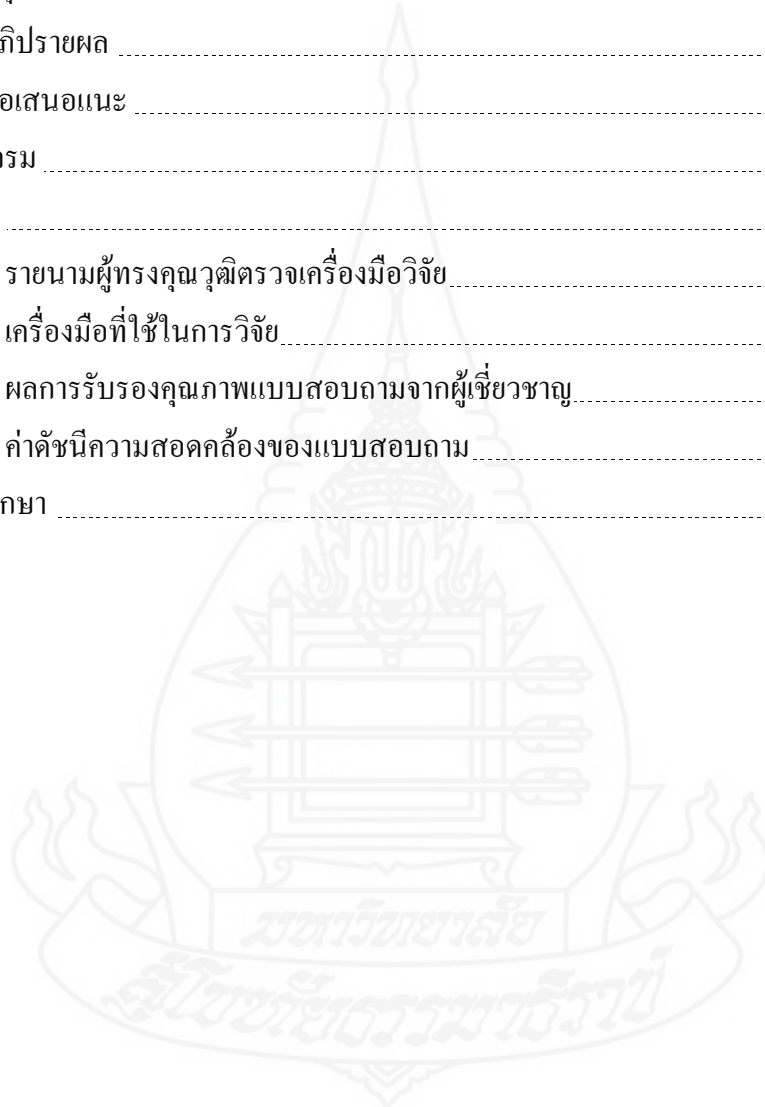
มิถุนายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
ศูนย์สื่อการศึกษา	13
แนวคิดเรื่องความต้องการ	29
ครูและการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา	30
กระบวนการเรียนการสอนของครูประถมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา	54

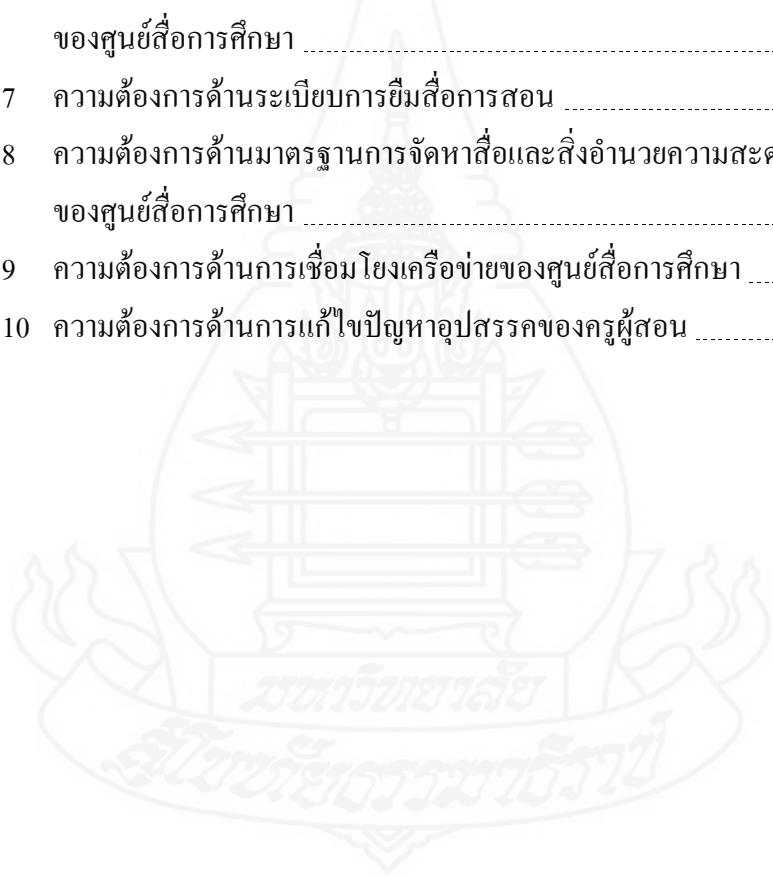
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	64
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	76
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	77
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
ค ผลการรับรองคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ	93
ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	97
ประวัติผู้ศึกษา	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ตารางที่ 4.2 ความต้องการศูนย์สื่อของครูประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	54
ตารางที่ 4.3 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา	55
ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	56
ตารางที่ 4.5 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.6 ความต้องการด้านการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษา ของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.7 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน	58
ตารางที่ 4.8 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ของศูนย์สื่อการศึกษา	58
ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์สื่อการศึกษา	59
ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูผู้สอน	59

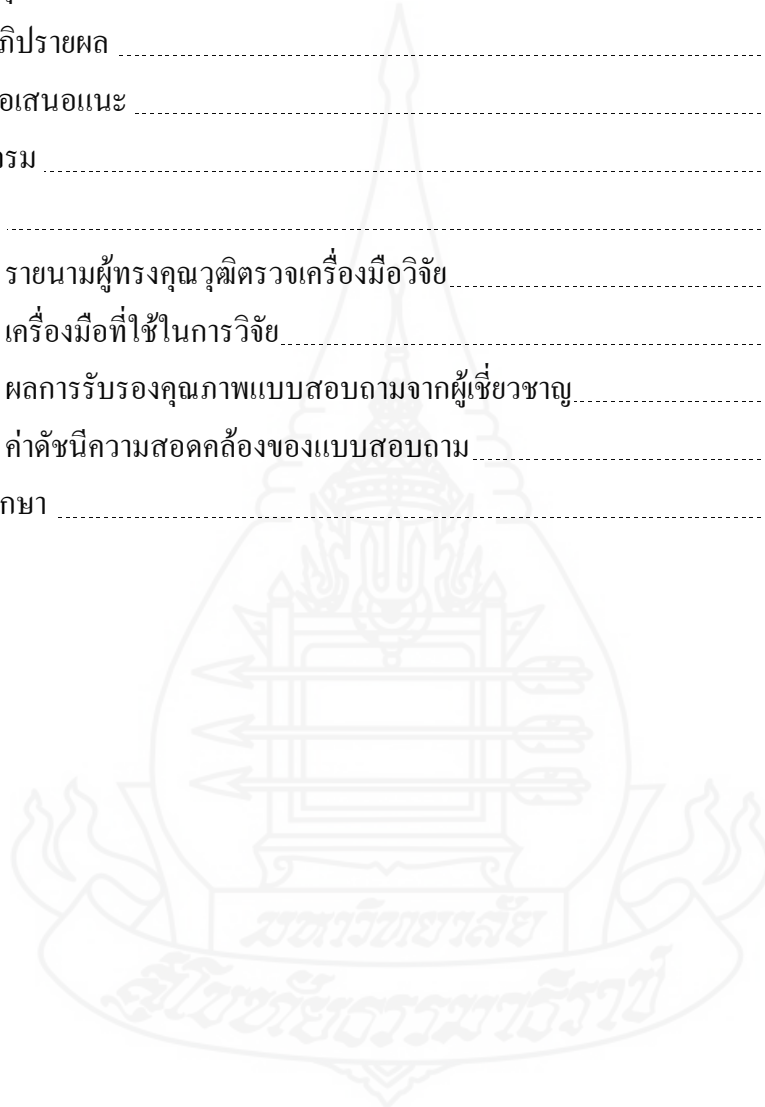

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
ศูนย์สื่อการศึกษา	13
แนวคิดเรื่องความต้องการ	29
ครูและการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา	30
กระบวนการเรียนการสอนของครูประถมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา	54

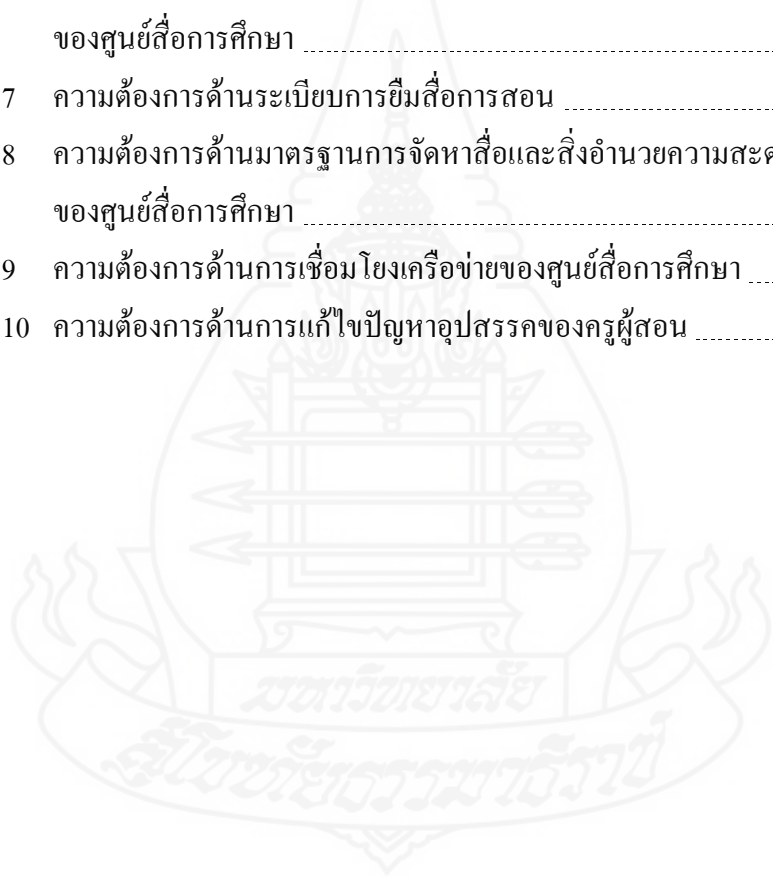
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	64
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	76
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	77
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
ค ผลการรับรองคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ	93
ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	97
ประวัติผู้ศึกษา	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ตารางที่ 4.2 ความต้องการศูนย์สื่อของครูประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	54
ตารางที่ 4.3 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา	55
ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	56
ตารางที่ 4.5 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.6 ความต้องการด้านการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษา ของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.7 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน	58
ตารางที่ 4.8 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ของศูนย์สื่อการศึกษา	58
ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์สื่อการศึกษา	59
ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูผู้สอน	59

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรา 81 ที่เน้นให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้ประชาชนเกิดความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งเป็นที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบ คือ (1) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย (2) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อความเข้มแข็งของคนไทย (3) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์ (4) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสังคมไทย โดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้ตามข้อ (3) และ (4) จะเป็นไปได้นั้นจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยียุคสังคมข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อหลัก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 เป็นหมวดโดยตรงที่ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยมาตรา 63 ถึง มาตรา 69 มีสาระสำคัญคือ ประการแรก รัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่องทางและสื่อโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา ประการที่สอง รัฐต้องจัดให้มีโครงสร้างและหน่วยงานเฉพาะ เพื่อรับผิดชอบด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประการที่สาม รัฐต้องส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาตลอดทั้งประชาชนให้มีขีดความสามารถในการผลิต และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในยุคสังคมข่าวสารในการแสวงหาความรู้และการศึกษาตลอดชีวิต

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น และช่วยแบ่งเบาภาระผู้สอนอีกทางหนึ่ง แต่สื่อการสอนสมัยใหม่อาจทำให้ผู้สอนปรับตัวไม่ทัน โดยเฉพาะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างคอมพิวเตอร์พกพาหน้าจอแบบสัมผัส (Tablet PC) ซึ่งเป็นสื่อการสอนใหม่ล่าตามนโยบายของรัฐบาล และในปัจจุบันแหล่งบริการด้านการใช้สื่อทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ ยังมีการให้บริการยังไม่ทั่วถึง และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

1.1 สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ ปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ นอกจากใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยแล้วยังถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย รัฐบาลได้มีนโยบายด้านการศึกษาคือ "ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง" ซึ่งในการพัฒนาการศึกษาจะเน้นปรัชญาความเท่าเทียม และการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนทุกคนทุกพื้นที่ และจัดการอุดมศึกษาโดย "ปั้นนักศึกษาไทยให้เป็นมืออาชีพ" เพื่อแสดงให้เห็นทิศทางและความมุ่งมั่นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศในเรื่อง ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน และการเรียนรู้อย่างจริงจัง รวมทั้งการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงอย่างกว้างขวาง โดยการเชื่อมต่อเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และห้องสมุดต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู นักเรียนและบุคคลทั่วไป ได้หาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ ในการค้นคว้าเพียงแค่ปลายนิ้วก็สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่มีข้อมูลมหาศาล ได้อย่างรวดเร็วและทันสมัย นอกจากนี้ผลดีของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือรับส่งข่าวสาร เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่แล้ว ผู้เรียนยังสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยการเรียนผ่านอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning), หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) การสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-Library) และสามารถสื่อสารตอบโต้ระหว่างนักเรียนกับครู หรือระหว่างนักเรียนด้วยกันเองด้วยไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) ระบบกระดานสนทนา (Webboard) หรือแม้กระทั่ง เครือข่ายสังคมออนไลน์ อาทิ เฟสบุ๊ก (Facebook) และทวิตเตอร์ (Twitter) ที่ได้รับความนิยมสูงมากในปัจจุบัน

สภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา กล่าวคือ การศึกษาเป็นกระบวนการที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งต้องมีการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการนำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้

แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และตามมาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านการผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542)

เมื่อพิจารณาการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น ปัญหาอย่างหนึ่งในการสอนก็คือ แนวทางการตัดสินใจจัดดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการสอนโดยทั่วไป ครูมักมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาสาระ หรือทักษะและมีบทบาทในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนแต่ละคน ด้วยว่า ผู้เรียนมีความต้องการอย่างไร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากเรียนรู้และเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอนนั้น ก็คือ การเรียนการสอนนั่นเอง

การเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ผู้เรียนจะมีลักษณะแตกต่างจากวัยอนุบาลมีการรับรู้เรื่องต่าง ๆ มากขึ้น สนใจสัญลักษณ์ รับรู้ข้อเท็จจริงของสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีสมาธิจดจ่อกับเรื่องต่าง ๆ ยาวมากขึ้น ต้องการการยอมรับจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะเพื่อน กิจกรรมการเรียนการสอนของฝ่ายประถมจึงเน้นเรื่องของการทำกิจกรรมกลุ่มที่มากขึ้น การเรียนการสอนที่เป็นศาสตร์วิชาต่างๆ อย่างชัดเจน ทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องการเชื่อมโยงความคิด ความรู้ ในสิ่งที่ตนเองเรียนกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการสรุปองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้นั้นออกมาเป็นความรู้ของตนเอง ควบคู่ไปกับวิชาพิเศษที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความถนัดของตนเองผ่านการทำกิจกรรมทั้งในวิชาดนตรีและการเคลื่อนไหว ศิลปะ พลศึกษา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ลูกเสือ ยุวกาชาด ยุวเกษตรกร โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามหลักพัฒนาการทางสมอง (Brain Based Learning) และพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ทักษะชีวิตและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักอันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าของศาสตร์วิชาต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

สภาพที่พึงประสงค์ด้านแหล่งบริการสื่อการสอน กล่าวคือ การดำเนินการและการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาของประเทศไทย ส่วนใหญ่จะดำเนินการเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนที่สมบูรณ์แบบ มีศูนย์สื่อการเรียนการสอนให้บริการครูและนักเรียน โดยไม่ได้คำนึงถึงบทบาทของศูนย์สื่อการสอนที่แท้จริง เมอร์ริล และดรอบ (Merrill and Drob 1977) ได้ให้

ความหมายของศูนย์สื่อการสอนว่า เป็นองค์กรที่ทำกิจกรรมที่ประกอบด้วยผู้นำ คณะทำงาน และสถานที่เก็บอุปกรณ์ อีกส่วนหนึ่งคือพื้นที่ในการผลิต การจัดหา การนำเสนอของวัสดุการสอน การจัดหาเพื่อพัฒนา และการวางแผนให้บริการซึ่งสัมพันธ์กับหลักสูตรและการสอน ปรัชญาพื้นฐานของการจัดองค์การและการจัดการของศูนย์สื่อการเรียนการสอนคือประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดเพื่อการเรียนรู้ สามารถควบคุมประสิทธิภาพให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงค่าใช้จ่าย การให้บริการ การให้คำปรึกษาอย่างมืออาชีพ บนกระบวนการที่ได้มาตรฐาน เป็นองค์กรที่เป็นศูนย์กลางและจัดการระบบควบคุมทั้งหมดเพื่อการเรียนรู้ แวง (Wang 1994) กล่าวอีกลักษณะหนึ่งว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดองค์การเพื่อการเรียนรู้ (Learning Organization) เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการคือ ห้องสมุด การให้บริการสื่อ ช่องว่างของการเรียนแบบเดิม และการพัฒนาการเรียนการสอน ศูนย์สื่อการสอนในแนวคิดเดิมจึงเป็นการนำห้องสมุดที่เป็นแหล่งความรู้ โดยนำสื่อเข้ามาช่วยเพื่อลดช่องว่างของการศึกษาที่มีอยู่เดิมเป็นการช่วยพัฒนาการเรียนการสอน ปีเตอร์สัน (Peterson 1974) การจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอน (Learning Resource Center) ต้องคำนึงถึงหลัก ความเป็นแหล่งที่รวมของการ ได้มาซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนต้องการ เป็นศูนย์ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Students Center) เรียนรู้ผ่านสื่อ (Media) และทรัพยากรต่าง ๆ (Resource) ที่ได้จัดไว้ ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามลักษณะการแบ่งของแต่ละหน่วยงาน ความสำคัญของแต่ละศูนย์ และหน้าที่เฉพาะที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะของศูนย์สื่อการเรียนการสอนจึงแตกต่างกันไป สามารถแยกได้ดังนี้ คือ

1. ศูนย์สื่อเพื่อการผลิตและเผยแพร่ (Production and Distribution) เป็นศูนย์ที่ทำหน้าที่ในการ ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ
2. ศูนย์สื่อเพื่อให้บริการและสนับสนุนการเรียนการสอน (Service and Support) เป็นศูนย์ที่ ให้บริการสื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งอุปกรณ์การสอน การให้คำปรึกษาและข้อแนะนำในการใช้สื่อ
3. ศูนย์สื่อครบวงจร เป็นศูนย์ที่รวมรูปแบบของศูนย์สื่อเพื่อผลิตและบริการเข้าไปในรูปแบบ เดียวกัน เป็นศูนย์ที่มีการจัดพื้นที่ในการผลิตและให้บริการสื่อทุกประเภท ติดตั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้บริการกับผู้ใช้
4. ศูนย์สื่อเฉพาะทาง เป็นศูนย์ที่ดำเนินการเฉพาะตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานใด หน่วย งานหนึ่งเป็นพิเศษ อาจเป็นเพียงศูนย์สื่อเพื่อการผลิต เพื่อการบริการ หรือศูนย์สื่อที่ครบวงจร จะทำงานเพื่อประโยชน์เฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในทางการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นสถานที่ที่ครูอาจารย์ และผู้เรียนสามารถเข้าใช้บริการ ศึกษาหาความรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง ต่อกระบวนการเรียนการสอน ศูนย์การศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้ความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางเหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งหาความรู้สำหรับครูและนักเรียน/นักศึกษา ผู้สนใจสามารถเข้าไปศึกษาในลักษณะการอ่าน การฟัง การดู และการปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าศูนย์การศึกษาเป็นสถานที่อันทรงคุณค่าต่อกระบวนการเรียนเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

1.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีสื่อการสอนมาประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษา โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเทคโนโลยีสื่อการสอนจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการเรียนการสอนได้ (สันติ วิจิตรขณาลัญญ์ 2546:41) การนำเทคโนโลยีสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนของครูในปัจจุบัน เป็นการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (e-Education) ของรัฐบาล โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ในทุก ระดับของประเทศที่มียุทธศาสตร์หลักคือ การใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเร่งรัดให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตลอดจนการนำไปสู่สังคมของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) (มนตรี ดวงจิโน 2546:286-288) สาเหตุของการปฏิรูปการศึกษาของไทยที่ไม่ประสบความสำเร็จทั้งที่ทุ่มงบประมาณจำนวนมากเพื่อจัดการศึกษาหากเทียบกับบางประเทศ เป็นการมองที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นลำดับแรก เพราะระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถทำให้เด็กคิดเป็นแก้ปัญหาได้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยต้องพัฒนาที่ครูเป็นลำดับแรก การเห็นว่าอุปสรรคของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่ครูทำให้ภาครัฐเร่งระดมทั้งงบประมาณ สรรพกำลังจำนวนมาก เพื่อพัฒนาคุณภาพครู ทั้งการประชุมระดมสมอง การอบรมต่างๆ โดยมอบหมายให้สถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศจัดอบรมทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังอบรมครูบางส่วนในโครงการอิเทรนนิง ที่ครูต้อง

อบรมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ครูเกิดความวิตกกังวลในโครงการนี้ และส่งผลให้การพัฒนาครูไม่ได้ผลลัพธ์เท่ากับงบประมาณที่ได้ลงทุนไป

ปัจจุบันครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประสบปัญหาในการใช้และการผลิตสื่อการสอน ครูขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน เพราะตัวครูค่อนข้างมีความวิตกกังวลกับการใช้สื่อการสอน อีกทั้งสื่อการสอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของครู เนื่องจากไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

สภาพปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีดังต่อไปนี้

1. ครูขาดความรู้และทักษะในการใช้และการผลิตสื่อการสอน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ยังขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอน ขาดการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล เพราะไม่มีเวลา
2. ครูขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน เพราะตัวครูค่อนข้างมีความวิตกกังวลกับการใช้สื่อการสอน เนื่องจากขาดทักษะความชำนาญ
3. สื่อการสอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของครู เนื่องจากมีงบประมาณน้อยในการจัดซื้อจัดหา
4. ขาดเวลาและบุคลากรในการผลิตสื่อ เนื่องจากส่วนใหญ่ที่สถานศึกษาเป็นบุคลากรครูซึ่งมีภาระหน้าที่ในการสอนรวมถึงภาระงานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอน ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ และยังขาดบุคลากรที่ทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ
5. ขาดแผนการพัฒนาครูหรือส่งเสริมครูในการพัฒนาความสามารถที่จะนำสื่อการสอนมาช่วยในการสอน เช่น การจัดการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการใช้สื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง
6. ขาดนโยบายและการวางแผนปฏิบัติที่ชัดเจนจากภาครัฐ ขาดการจัดทรัพยากรส่งเสริม การจัดหา และขาดการวิจัยนำทางที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นการขาดความรู้และทักษะในการสร้างและใช้สื่อของครู เนื่องจากไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้าฝึกอบรม การสัมมนา หรือการพัฒนาอื่น ๆ เป็นต้น

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ข้างต้น ทำให้ทราบว่ามีปัญหาหรือประเด็นใดบ้างที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ต้องเร่งดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อให้การใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนสถาบันการศึกษา ซึ่งความพยายามหรือแนวทางในการแก้ปัญหามีดังนี้

1. ให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงการเพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ครูมีการใช้สื่อหรือผลิตสื่อได้ดียิ่งขึ้น
2. ส่งครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีศูนย์สื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดกำลังใจ
3. จัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การบริการ การใช้ และการติดตามผล ตลอดจนร่วมแก้ไขปัญหากับทางโรงเรียน
4. ประสานงานกับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในการสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ
5. บริการข่าวสารด้านสื่อแก่โรงเรียนในกลุ่ม
6. ประสานงานกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ทำการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิ เช่น การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อของครูระดับประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่พบว่ามีปัญหามากก็คือ ขาดผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีชั่วโมงสอนมาก ยังขาดงบประมาณในด้านการจัดหาและผลิตสื่อการสอน และได้มีการศึกษาปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าโรงเรียนขนาดกลางและเล็กมีปัญหาในด้านการขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ไม่มีปัญหา ซึ่งความพยายามและแนวทางการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคือประสบความสำเร็จลุล่วงได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.5 แนวทางที่ผู้วิจัยจะดำเนินการแก้ปัญหา

จากข้อมูลสภาพปัญหาและความพยายามในการแก้ปัญหาที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยเพื่อจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการดำเนินการก่อนที่จะจัดตั้งศูนย์สื่อศึกษานั้นต้องมีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการ เพื่อต้องการทราบว่าปัญหาใดบ้างที่มีความสำคัญจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วนและปัญหาใดสำคัญรองๆ ลงมาจากนั้นต้องมีการเผยแพร่แนวคิดเพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาไปยังบุคคลที่เล็งเห็นถึงความสำคัญเพื่อขอกำลังสนับสนุน จัดให้มีการประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อการระดมความคิดและให้สมาชิกมีส่วนร่วม จากนั้นเป็นการไปศึกษาดูงานในโรงเรียน ที่มีศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อให้เข้าใจการปฏิบัติงานดีขึ้น และสามารถเปรียบเทียบสภาพของตนกับของผู้อื่นได้ ทำให้เกิดพลังในการปฏิบัติงานต่อไป เป็นการวางแผนโครงการกับกลุ่มครูภายในโรงเรียนเพื่อวางแผนโครงการร่วมกัน และมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อขอความช่วยเหลือและสนับสนุน สุดท้ายดำเนินงานตามโครงการ โดยจะมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและประเมินผลต่อไป

ด้วยสภาพปัญหาและแนวทางที่จะดำเนินการแก้ไขดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและหาแนวทางส่งเสริมเทคโนโลยีที่ใช้ในสื่อการสอนดำเนินงานตามภารกิจของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้ลุล่วงและประสบผลสำเร็จเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดและประเทศต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.2.1 เพื่อศึกษาความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการบริการการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2.3 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาของ
 คุรุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2.4 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์
 สื่อการศึกษาของคุรุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
 เขต 1

2.2.5 เพื่อศึกษาความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของคุรุระดับ
 ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2.6 เพื่อศึกษาความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก
 ของศูนย์สื่อการศึกษา

2.2.7 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษาของคุ
 รุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2.8 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอนของคุ
 รุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คุ
 รุระดับประถมศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2554 สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 2,974 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
 การวิจัย ได้แก่ คุรุระดับประถมศึกษา เขต 1 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ทั้งหมด
 199 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามตาราง Taro Yamane ที่ความ
 เชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 353 คน

3.3 เนื้อหาสาระในการวิจัย

ขอบข่ายการศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาในครั้งนี้ ดำเนินการวิจัย โดยใช้
 แนวคิดในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาซึ่งได้มาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 ครอบคลุม (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์
 สื่อการศึกษา (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา (4) ด้านการบริการให้คำแนะนำ
 ปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน (6) ด้านมาตรฐานการ
 จัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์
 สื่อการศึกษา และ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน

3.4 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3.5 ระยะเวลาในการวิจัย

เดือนตุลาคม 2554 ถึงเดือนกรกฎาคม 2555

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง สถานที่เพื่อการบริการด้านโสตทัศนวัสดุ โสตทัศนอุปกรณ์ เทคโนโลยีนวัตกรรมการศึกษาต่างๆ โดยมีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ มีการให้บริการสื่อการสอน การจัดเก็บ บำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องมือสื่อการสอน ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการด้านการผลิต จัดหา การบริการวิชาการ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับวิธีการผลิตสื่อการสอน การใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ การเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านการบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน เพื่อให้บริการกับครูระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4.2.1 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่อเสียง สื่อภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชุดการสอน และเครื่องมือ / อุปกรณ์สื่อโสตทัศน์

4.2.2 ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการการบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน การให้บริการการผลิตสิ่งพิมพ์ การให้บริการผลิตสื่อภาพนิ่ง การบริการการผลิตสื่อเสียง การให้บริการการผลิตภาพเคลื่อนไหวภาพและเสียง การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการให้บริการผลิตสื่อประสม

4.2.3 ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน และการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล

4.2.4 ด้านการบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา และลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา

4.2.5 ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการจำนวนสื่อที่ยืม ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ วิธีการยืม / จองสื่อการสอน และกำหนดการยืม - คืน

4.2.6 ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการกำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน และกำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน

4.2.7 ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน และลักษณะของการเชื่อมโยง

4.2.8 ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อความต้องการปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา และปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน

4.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ ในจังหวัดสกลนคร ได้แก่ อำเภอเมืองสกลนคร

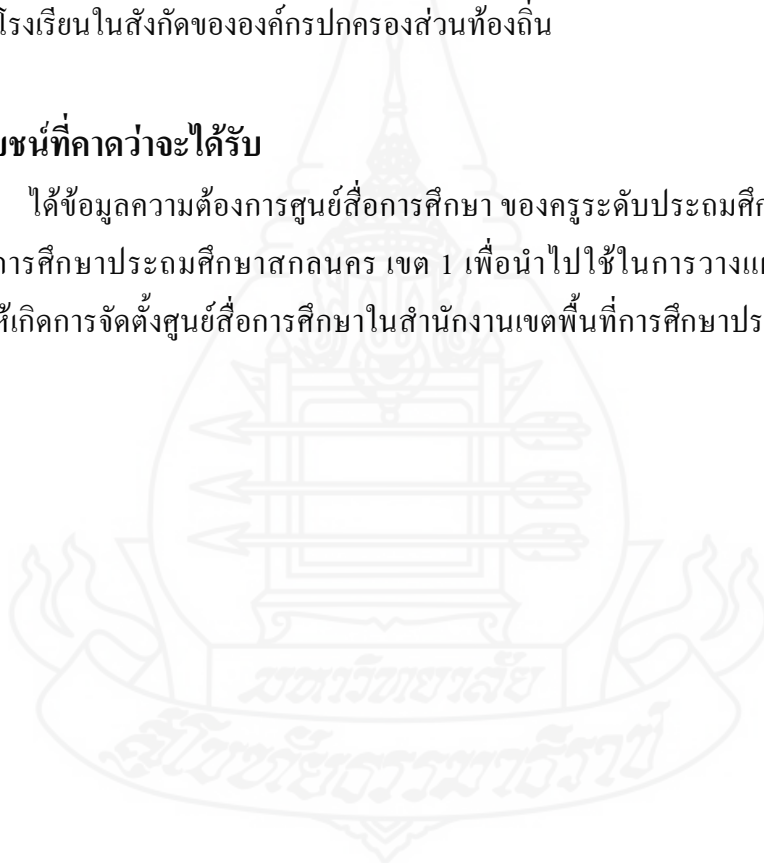
อำเภอเต่างอย อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอโพนนาแก้ว อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอภูพาน อำเภอกุดบาก มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งหมด 199 โรงเรียน

4.4 ครูระดับประถมศึกษา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งรวมทั้งข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้างสอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีการศึกษา 2554

4.5 โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยไม่รวมถึงโรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน สนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่มีอยู่ภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำเสนอเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการทำวิจัย (1) ศูนย์สื่อการศึกษา (2) แนวคิดเรื่องความต้องการ (3) ครูและการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา (4) กระบวนการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และ (5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศูนย์สื่อการศึกษา

1.1 คำศัพท์ที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการศึกษา

ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนซึ่งมีการดำเนินการได้หลายลักษณะและมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น

ศูนย์สื่อการศึกษา (Educational Media Center)

ศูนย์บริการสื่อ (Instructional Media Center)

ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Materials Center)

ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources Center)

ศูนย์สื่อ (Media Center)

ศูนย์เทคโนโลยีทางการสอน (Instructional Technology Center)

ศูนย์รวมวัสดุการเรียนรู้ (Comprehensive Learning Resources Center)

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (Center for Educational Technology)

ฯลฯ

ศูนย์สื่อการศึกษาเหล่านี้มีหลักการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน คือ การสนับสนุนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่จะแตกต่างกันที่รายละเอียดของแต่ละศูนย์สื่อการศึกษาที่มีวิธีการดำเนินงานเป็นไปตามสภาพความพร้อม สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและเป้าหมายการดำเนินงานเป็นของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งบางศูนย์สื่อการศึกษาอาจรวมอยู่กับหอสมุดของสถาบันการศึกษาให้บริการทั้งสิ่งพิมพ์และไม่ใช่สิ่งพิมพ์ (โสตทัศนูปกรณ์) แล้วเรียกชื่อส่วน

ที่รับผิดชอบบริการด้านโสตทัศนูปกรณ์ว่าศูนย์โสตทัศนศึกษา หน่วยโสตทัศนศึกษา ศูนย์โสตทัศนูปกรณ์หรือเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นก็ได้โดยมีการบริหารจัดการและมีระบบการจัดการในลักษณะที่เป็นหน่วยงานเดียวกันแต่แยกภารกิจ ซึ่งบางศูนย์ฯ จะแยกเป็นเอกเทศหมายความว่า จะแยกหน่วยงานที่รับผิดชอบบริการสิ่งพิมพ์กับหน่วยงานที่บริการทางโสตทัศนูปกรณ์ออกจากกัน โดยที่บุคคลและภารกิจก็แยกออกจากกันเป็นเอกเทศ โดยอาจมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นก็ได้ ซึ่งผู้บริการภายในศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นตรงต่อผู้บริหารระดับสูงของสถานศึกษาหรือขึ้นตรงต่อผู้บริหารระดับรองแล้วแต่กรณี

โดยสรุป คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องมีการใช้แตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการขององค์กรหรือหน่วยงานหรือสถาบันที่จะเลือกใช้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในแต่ละแห่งแต่ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “ศูนย์สื่อการศึกษา”

1.2 ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษา

คำว่า “ศูนย์สื่อการศึกษา” แม้จะเรียกแตกต่างกันไปจากศัพท์ข้างต้นบ้าง แต่เนื้อหาของความหมายที่แท้จริงจะคล้ายคลึงกัน ซึ่งความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาได้มีผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาได้ให้ความหมายของศูนย์ฯ ไว้หลายลักษณะด้วยกัน ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523:260) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษาว่า “ศูนย์สื่อการศึกษา” (Educational Media Center) เป็นคำใหม่สำหรับวงการศึกษ ด้วยแต่เดิมใช้ชื่ออย่างอื่นเป็นศูนย์โสตทัศนศึกษาบ้างหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาบ้าง หมายถึงองค์กรที่มีลักษณะเดียวกัน คือ เป็นหน่วยงานวางแผนผลิต และบริการสื่อการศึกษาให้แก่หน่วยงานการศึกษา และบุคลากรในระดับ และระบบการศึกษาต่างๆ ศูนย์สื่อการศึกษานี้แต่เดิมทำหน้าที่เพียงการให้บริการเท่านั้น อาจมีขนาดเล็กเพียงห้องเก็บอุปกรณ์และวัสดุการศึกษาที่สถาบันการศึกษาจัดหาซื้อหรือครูผู้สอนจัดทำขึ้นแล้วนำมาเก็บรวบรวมไว้ให้ แต่บางสถาบันอาจขยายงานของศูนย์ให้ใหญ่โต มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหา และผลิตสื่อการศึกษาบริการผู้ใช้ก็ได้”

สราวุธ ศิริสุขประเสริฐ (2531:10) สรุปความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาหรือศูนย์โสตทัศนศึกษาว่า เป็นแหล่งกลางที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวม และให้บริการสื่อการสอน ให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และแนะนำเกี่ยวกับสื่อการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ

ไพบุลย์ สืบสาย (2532:ม.ป.น.) ได้สรุปความหมายไว้ว่า เป็นแหล่งรวบรวมแนวคิดและสื่อในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และไม่ใช่สิ่งพิมพ์ คือวัสดุอุปกรณ์และวิธีการ เป็นที่ที่มีการจัดการวางแผนอย่างดีสำหรับเก็บอุปกรณ์ภายใต้การดูแล และการอำนวยความสะดวกของผู้ที่มีความรู้เป็นอย่างดีทางวัสดุทางการศึกษาทั่วไป

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543:20) สรุปความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาว่า สถานที่รวบรวมสื่อการสอน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการศึกษา โดยมีการบริการ การผลิต การจัดเก็บ การจัดหา การฝึกอบรม และการบริการข้อมูลสารสนเทศและวิชาการอย่างมีระบบ จุดประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้สามารถเข้ามาศึกษาได้ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษานั้นๆ

เดอร์ ไคเฟออร์ (De Kieffer,1965:107) ได้กล่าวว่า “เป็นแหล่งที่เก็บรวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ อย่างที่ระบบ เพื่อบริการให้แก่ อาจารย์ผู้สอน ทำการแจกจ่าย ให้ยืมดูแลรักษาและซ่อมแซม จัดทำดัชนี ให้ความสะดวกแก่คณะกรรมการในการติดตามพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ก่อนการสั่งซื้อ นอกจากนี้ควรจะเป็นที่ซึ่งอาจารย์ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารต่างๆ มาร่วมปรึกษาหารือ และรับบริการจากศูนย์สื่อการศึกษาร่วมกันๆ

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษา คือ หน่วยงานที่ให้บริการหรือเป็นแหล่งกลางเพื่อจัดประเภทของสื่อการสอน การจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้สามารถเข้ามาศึกษาได้ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการสอน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

1.3 ความสำคัญในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา

กระบวนการการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของผู้เรียนและการจัดกระบวนการการสอนของครูจะไม่บังเกิดผลถ้าปราศจากแหล่งความรู้ในทางการศึกษา ดังนั้นศูนย์สื่อการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เรียนดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา ได้มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่สำคัญมีดังนี้

1. เป็นแหล่งบริการและอำนวยความสะดวกในด้านการผลิตสื่อสำหรับผู้สอนและผู้เรียน
2. ให้คำแนะนำในการใช้อุปกรณ์ประกอบในการเรียนการสอนและการศึกษาด้วยตนเอง
3. เป็นแหล่งค้นคว้าและวิจัยเทคนิคการเรียนการสอนใหม่ๆ
4. ช่วยเหลือผู้เรียนในการพัฒนาความรู้โดยใช้สื่อหลายรูปแบบ
5. ให้ความรู้และประสานความร่วมมือในการใช้วัสดุอุปกรณ์ภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน
6. ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของบุคคล

7. เป็นแหล่งรวมวัสดุอุปกรณ์ที่จัดกระจายในแต่ละหน่วยงานในสถานศึกษา ให้สามารถนำมาใช้ได้เต็มประสิทธิภาพ

8. ใช้เป็นสถานที่เลือกสรรมาตรฐานของสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอน

9. เพื่อเป็นสถานที่ประสานประโยชน์ด้านห้องสมุดและโสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นแหล่งความรู้อันสมบูรณ์

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษาที่มีความสำคัญคือ เป็นแหล่งบริการและอำนวยความสะดวกในด้านการผลิต ให้คำแนะนำในการใช้สื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เป็นแหล่งค้นคว้าและวิจัยเทคนิคการเรียนการสอนใหม่ๆ ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้โดยใช้สื่อหลายรูปแบบและเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่ประสานประโยชน์ด้านห้องสมุดและโสตทัศนศึกษาต่าง ๆ

1.4 แนวทางการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา

ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์ และคณะ (2527:120-121) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการจัดหน่วยงานไว้ดังนี้

1. หลักสายการบังคับบัญชา หน่วยงานจะบรรลุผลดีที่สุดเมื่อมีการกำหนดและปฏิบัติตามการบังคับบัญชาที่ชัดเจน

2. หลักการมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน บุคคลทุกคนในหน่วยงานและฝ่ายต่างๆ ที่บุคคลสังกัดอยู่ควรจะมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

3. หลักการมีอำนาจหน้าที่อย่างพอเพียง ควรจะใช้อำนาจอย่างพอเพียงที่จะปฏิบัติให้บรรลุผลที่ต้องการได้

4. หลักการรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น แม้ว่าผู้บังคับบัญชาจะมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาก็ต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นด้วย

5. หลักการแบ่งงานกันทำ ให้มีกรอบหรือขอบเขตในการรับผิดชอบงานชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและความสับสนเปลือง

6. หลักการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว แต่บุคคลในหน่วยงานควรจะรายงานการปฏิบัติงาน ไปยังผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

ลีลา สีนานุเคราะห์ (2530:15-16) ได้กล่าวถึงหลักการจัดหน่วยงานในทำนองเดียวกันไว้ดังนี้

1. การจัดหน่วยงานต้องมีวัตถุประสงค์ นโยบาย และแผนงานในการดำเนินงานอย่างชัดเจน

2. ต้องมีศูนย์กลางในการอำนวยการที่มีสมรรถภาพ มีความรับผิดชอบและอำนวยการโดยตรง

3. ต้องระบุหน้าที่การงานและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน
4. ต้องมีระบบการทำงานที่เหมาะสม และต้องมีเทคนิคการควบคุมงานประสานงานกับฝ่ายอื่นภายในหน่วยงานเป็นอย่างดี
5. ต้องจัดให้มีระบบติดต่อสื่อสารที่ดี มีหลักการในการสามารถสนองตอบต่อภาวะการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม

เวเบอร์ (Weber 1966:221) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันได้เสนอทฤษฎีระบบ (Bureaucratic Model) ซึ่งเวเบอร์เห็นว่าเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยที่การจัดองค์การหรือการจัดหน่วยงานตามแนวความคิดของเวเบอร์มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับของวงการทั่วไปและนำไปกล่าวอ้างอิงอยู่เสมอมีดังนี้

1. การแบ่งแยกงานถือหลักการความชำนาญเฉพาะด้าน วัตถุประสงค์ของการจัดหน่วยงานแบบนี้มุ่งให้ได้ผลงานสูงสุดจากการทำงานเฉพาะอย่างด้วยฝีมือและความชำนาญ ดังนั้นบุคลากรจะต้องได้รับการฝึกอบรมซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญจริงๆ
2. การจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาให้ลดหลั่นกันลงไป มีหัวหน้าของหน่วยงานเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดและกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละระดับชั้น ไว้อย่างชัดเจน
3. การปฏิบัติงานต้องอยู่ภายใต้ระบบ ระเบียบ และกฎหมาย การทำงาน ไม่สามารถยืดหยุ่นได้ตามลักษณะเฉพาะของงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

การจัดให้มีการบันทึกเกี่ยวกับการดำเนินงาน ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ การวินิจฉัย การสั่งการจะต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บไว้เป็นหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลาที่ต้องการ

บราวน์ และ โอเธอร์ (Brown and Others :1972) การทำหน้าที่ของสื่อการสอนที่ ทำหน้าที่สนับสนุนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนั้นควรมีการบริการในลักษณะต่อไปนี้

1. จัดให้ครูและผู้ชำนาญการด้านแผนการสอนวางแผน และร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ศูนย์สื่อการศึกษาตรงกับความต้องการสื่อการสอนอย่างเต็มที่
2. บุคลากรที่ให้บริการสื่อการสอน ควรทำงานอย่างใกล้ชิดกับครูอาจารย์ในหมวดวิชาต่างๆโดยมีการประสานงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการจัดหา จัดทำสื่อการสอนที่เหมาะสมทั้งด้านแบบเรียนและโสตวัสดุ

3. ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนแบบกลุ่มหรือการเรียนรายบุคคล บุคลากรที่ให้บริการควรร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าอยู่เสมอ

4. จัดให้มีตารางการใช้สื่อการสอนอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนที่เข้ามาที่ใช้บริการใช้สื่อการสอนได้อย่างครบถ้วน

5. บุคลากรที่ให้บริการสื่อการสอนต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในการให้บริการ

6. การผลิตสื่อการสอนควรให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน และหลักสูตร

7. แหล่งความรู้ที่อาจหาได้จากนอกสถานที่ วิทยากร รายการวิทยุ โทรทัศน์หรือฟิล์มภาพยนตร์ บุคลากรที่ให้บริการสื่อการสอนควรจัดทำรายการไว้ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน

8. จัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียน ในด้านการให้บริการบางอย่างที่ผู้เรียนทำเองไม่ได้ เช่น ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป เป็นต้น

9. ควรมีการประเมินผลการบริการสื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษามีแนวทางการดำเนินงาน คือ ต้องมีระบบการปฏิบัติงานที่เหมาะสม มีการแบ่งงานกันทำ มีขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีเทคนิคการควบคุม ประสานงานกับฝ่ายอื่นๆ ภายในหน่วยงานเป็นอย่างดี บุคลากรที่ให้บริการสื่อการสอนต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในการให้บริการสื่อด้วย มีการปฏิบัติงานภายใต้ระบบระเบียบ และกฎหมายในการปฏิบัติงาน การผลิตสื่อการสอนสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน และหลักสูตร มีตารางการใช้สื่อการสอนอย่างชัดเจน และต้องมีการประเมินผลการบริการสื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ

1.5 รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา

ในการจำแนกรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึงรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา ดังนี้

สำเนา วราภรณ์ (2521:12-14) ได้จำแนกรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา ออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา (Audio-Visual Center) ศูนย์แบบนี้มีลักษณะเป็นเอกเทศ คือ เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานต่างๆ ด้านโสตทัศนศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยมีบุคลากร สถานที่ วัสดุ เครื่องมือ ตลอดจนมีการบริหาร การจัดให้บริการทางด้านโสตทัศนศึกษาเป็นของหน่วยงาน

ทั้งหมดโดยเฉพาะ การจัดบริการของศูนย์โสตทัศนศึกษาจะต้องมีผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถทางโสตทัศนศึกษาหรือทางเทคโนโลยีการศึกษาโดยเฉพาะ

2. ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Material Center) ศูนย์แบบนี้จัดรวมเป็นหน่วยงานระหว่างห้องสมุดกับงานทางด้านโสตทัศนศึกษาภายในศูนย์ มีวัสดุการศึกษา 2 ประเภท ได้แก่ หนังสือ (Book or Printed Media) กับ โสตทัศนอุปกรณ์ (Audio – Visual or Non – Book Materials) การจัดดำเนินการบริหารงานต่างๆ จะใช้บุคลากรร่วมกัน หัวหน้าศูนย์หรือหัวหน้าห้องวัสดุการศึกษา (Educational Media Specialist) อาจจะเป็นบรรณารักษ์หรือนักสื่อการศึกษาก็ได้

3. ศูนย์สหการสื่อการศึกษา (Cooperative AV Center or Educational Media Center) ศูนย์แบบนี้มีแต่โสตทัศนอุปกรณ์ (Non-Printed Media) ศูนย์แบบนี้จัดรวมกับกลุ่มสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กัน ในทำเลที่การคมนาคมสะดวก อาจจะเป็นกลุ่มโรงเรียนมัธยมหรือประถมศึกษา โดยมีอาคารสถานที่ปฏิบัติงานกลุ่ม สื่อการสอนที่ใช้ร่วมกันในกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน ศูนย์จะทำหน้าที่บริหารเครื่องมือ การจ่ายเครื่องมือ งานบริการทั้งอุปกรณ์ (Hardware) และ โปรแกรม (Software) ตลอดจนการซ่อมบำรุงเครื่องมือด้วย

กฤษศักดิ์ อังคปริษาเศรษฐ์ (2531:103-104) ได้จำแนกประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ 2 รูปแบบ คือ

1. ศูนย์สื่อโสตทัศนวัสดุ (Audio – Visual Center) เป็นศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการเฉพาะ โสตทัศนวัสดุอย่างเดียว ไม่รวมการให้บริการห้องสมุด บริการดังกล่าวจะจัดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา

2. ศูนย์สื่อการสอน (Instructional Media Center) เป็นศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการทั้งสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ มักจัดในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและโรงเรียนขนาดเล็ก

โดยสรุป รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษาแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ (1) แบบศูนย์โสตทัศนวัสดุ คือ ศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการเฉพาะ โสตทัศนวัสดุ ประเภทสื่อกราฟิก สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ แผนภูมิ หุ่นจำลอง เป็นต้น โดยบริการดังกล่าวจะจัดในโรงเรียนระดับประถมศึกษา (2) แบบศูนย์โสตทัศนอุปกรณ์ คือ ศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการเฉพาะ โสตทัศนวัสดุประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง สื่อเสียงและสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์โสตทัศนอุปกรณ์ที่ต้องนำมาใช้ควบคู่กับสื่อดังกล่าวด้วย โดยบริการดังกล่าวจะจัดในโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา (3) แบบศูนย์สห คือ ศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการ โสตทัศนวัสดุ โสตทัศนอุปกรณ์และสื่อสิ่งพิมพ์ โดยจัดรวมกับห้องสมุดให้เป็นหน่วยงานเดียวกัน หน่วยงานมีลักษณะแยกเป็นเอกเทศเหมาะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

1.6 ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา

ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา ทรงชัย ลิ้มปพฤกษ์ (2532:13) ให้ทัศนะเกี่ยวกับประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาไว้หลายประการ ดังนี้

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา (Audio – Visual Center) ศูนย์สื่อการศึกษาแบบนี้มีลักษณะเป็นเอกเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติงานต่างๆ ด้านโสตทัศนศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะ โดยมีสถานที่ บุคลากร วัสดุ เครื่องมือ ตลอดจนการบริหารงานจัดให้บริการทางด้านโสตทัศนศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นของตนเองทั้งหมด ศูนย์แบบนี้เหมาะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

2. ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Material Center) ศูนย์ประเภทนี้มักจัดรวมเป็นหน่วยงานรวมกันระหว่างห้องสมุดกับงานโสตทัศนศึกษาไว้ด้วยกัน มีวัสดุการศึกษา 2 ประเภทได้แก่

2.1 หนังสือ (Book or Printed Media)

2.2 โสตทัศนและเทคโนโลยียุโรปกรณ์การศึกษา (Audio – Visual and Educational Technology Media or no Book Materials)

ศูนย์แบบนี้มีสถานที่ดำเนินการ การบริหารงาน โดยใช้บุคลากรร่วมกัน หัวหน้าศูนย์ (Educational Media Specialist) อาจเป็นบรรณารักษ์ นักสื่อการศึกษา (Media Specialist) หรือโสตทัศนารักษ์ (Audio – Visual) ศูนย์สื่อการศึกษาแบบนี้เหมาะที่นำมาใช้กับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3. ศูนย์สหการสื่อการศึกษา ศูนย์แบบนี้เหมาะกับสถาบันการศึกษาที่อยู่กันเป็นกลุ่มในท่าเลการคมนาคมติดต่อกัน มีความสะดวก อาจเป็นกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาร่วมมือกันจัดตั้งขึ้น

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548:15 – 17) กล่าวว่า ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา จำแนกได้ดังนี้

1. ศูนย์สื่อการศึกษาภายในสถาบันการศึกษา โดยศูนย์สื่อการศึกษาประเภทนี้สถาบันการศึกษาได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์บริการสื่อบางที่เรียกว่า Unified Media Center นอกจากนั้นยังใช้เป็นแหล่งค้นคว้าผลิตสื่อที่เตรียมการสอน การบริการภายในศูนย์ที่มีบุคลากรที่มีความชำนาญให้บริการ เช่น

1.1 หน่วยโสตทัศนศึกษา โรงเรียน/ศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนจังหวัด

1.2 หน่วยบริการศึกษาเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัย/ศูนย์สื่อการศึกษานอกโรงเรียน

1.3 สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1.4 หน่วยบริการการศึกษาทางไกล ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

2. ศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มโรงเรียน ศูนย์สื่อการศึกษาประเภทนี้ เป็นลักษณะการรวบรวมกลุ่มของสถานศึกษาขึ้นมาที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง ที่เห็นว่าเหมาะสมและมีศักยภาพสูง ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยบุคลากรภายในศูนย์อาจจะมาจากโรงเรียน ภายในกลุ่มหรือเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ศูนย์สื่อการศึกษาตั้งอยู่ก็ได้ การจัดศูนย์สื่อการศึกษา ลักษณะนี้จะเป็นการประหยัดงบประมาณ ประหยัด ค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังสามารถยกมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาให้ทัดเทียมกันได้

3. ศูนย์สื่อการศึกษาทั่วไป ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสื่อทางการศึกษาทั่วไปบางที่ เรียกว่าศูนย์บริการกลาง (System Media Center) แต่ยังให้บริการแก่ บุคคลภายนอกได้ตามสมควร สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อทั่วไป เช่น

3.1 สถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติ เพื่อให้บริการหน่วยงานต่างๆ อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดเฉพาะผู้รับบริการในกระทรวงใด

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ฯลฯ

วิชัย นิมทรงธรรม (2530:ม.ป.น.) กล่าวถึงวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอนต่างๆ ของศูนย์วิทยบริการของโรงเรียน

1. สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ

2. สื่อการสอนประเภทวัสดุอุปกรณ์ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ ฟิล์ม สกริป ไมโครฟิล์ม และเทปตลับ เป็นต้น

3. สื่อการสอนประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ โดยสามารถแยกออกได้ดังนี้

4. เครื่องมือที่ใช้กับสื่อการสอนประเภทภาพ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกภาพ โทรทัศน์ และเครื่องฉายอื่นๆ เป็นต้น

5. เครื่องมือที่ใช้กับสื่อการสอนประเภทเสียง เช่น เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นเทปตลับ และเครื่องขยายเสียง เป็นต้น

6. เครื่องมือที่ใช้กับสื่อการสอนสำเร็จรูป เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายภาพเอกสาร เครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช เครื่องส่งสัญญาณเคลื่อนภาพสไลด์อัตโนมัติ เป็นต้น

ชิน คล้ายปาน (2532:ม.ป.น.) ได้แยกประเภทของสื่อการสอนดังต่อไปนี้

1. ประเภทวัสดุหรือสื่อประเภทสื่อวัสดุ (Audio-Visual Materials) ได้แก่ พวกสื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในรูปแบบของภาพ เสียง อักษรในรูปแบบต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งประสบการณ์หรือศึกษาได้อย่างแท้จริงและอย่างกว้างขวาง

2. ประเภทอุปกรณ์หรือสื่อประเภทเครื่องมือหรือโสตทัศนอุปกรณ์ (Audio-Visual Equipment) เป็น ฮาร์ดแวร์ ได้แก่ สื่อที่เป็นตัวกลางหรือทางผ่านของความรู้ที่ถ่ายทอดจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ตัวสื่อประเภทนี้แทบไม่มีความหมายเลย ถ้าหากว่าไม่มีความรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่เป็น Software มาป้อนผ่านสื่อประเภทนี้ ได้แก่ เครื่องฉายและเครื่องรับต่างๆ เป็นต้น

3. ประเภทกิจกรรมหรือสื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการต่างๆ (Activities) เป็น เทคนิค หรือ วิธีการ เป็นตัวกลางหรือกระบวนการเรียนการสอน โดยไม่จำเป็นต้องการวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น แต่ต้องอาศัยเทคนิคและกลวิธีต่างๆ ควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประสบการณ์ต่างๆ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ

โดยสรุป ประเภทของสื่อการสอนที่ให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ศูนย์โสตทัศนศึกษา เป็นศูนย์ที่ให้บริการสื่อโสตทัศน โดยเฉพาะ ไม่รวมเอาสื่อวัสดุทางการศึกษาไว้ด้วย (2) ศูนย์โสตทัศนวัสดุทางการศึกษา หรือศูนย์สื่อการศึกษา เป็นศูนย์ที่ให้บริการทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน ส่วนมากจะอยู่ร่วมกับห้องสมุด มีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งบุคลากรใช้ร่วมกันกับหน่วยงานอื่น หากมีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้น สิ่งจำเป็นที่ต้องมีภายในศูนย์สื่อการศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานและประกอบการเรียนการสอน คือ โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ (Audio – Visual Material Equipment)

1.7 บทบาทและหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา

ไม่ว่าจะเป็นศูนย์สื่อการศึกษาในประเภทและรูปแบบใดย่อมมีบทบาทและกิจกรรมหลักที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นหน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นมาในหน่วยงานสถานศึกษาด้วยวัตถุประสงค์หลักเพื่อ การวางแผน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ พัฒนางานวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวก สนับสนุนการเรียนการสอน การฝึกอบรมต่างๆ แก่ครู อาจารย์ ตลอดจนนักเรียนและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้คำแนะนำด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนั้น งานบริการจึงจัดเป็นหัวใจสำคัญของศูนย์สื่อการศึกษา ดังจะได้กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา ดังนี้

วนิดา จึงประสิทธิ์ (2532:17) กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. การจัดหาสื่อการสอนเพื่อบริการ
2. การบริการสื่อการสอน
3. การบำรุงรักษาสื่อการสอน
4. การประชาสัมพันธ์
5. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ
6. การประเมิน

ไว้ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ อย่างที่ระเบียบโดยแยกเป็นหมวดหมู่
2. สำรวจความต้องการและจัดซื้อโสตทัศนูปกรณ์ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับงาน
3. ผลิตอุปกรณ์การสอนตามความต้องการ
4. จัดบริการให้ยืมและใช้อุปกรณ์
5. เก็บและรักษาโสตทัศนูปกรณ์อย่างมีระบบ
6. บำรุงรักษาและซ่อมแซมโสตทัศนูปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้

เสมอ

7. จัดบริการให้คำปรึกษา แนะนำ และประชาสัมพันธ์งานของศูนย์สื่อการศึกษา
8. ให้การอบรมในด้านการใช้และการผลิตโสตทัศนูปกรณ์
9. ประเมินผลงานของศูนย์เทคโนโลยีและสื่อการศึกษาเป็นระยะๆ

นพรัตน์ ชูไสว (2533:18-20) ได้ให้ขอบเขตและหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา

โดยทั่วไปพอสรุปได้ ดังนี้

1. การให้ข้อสนเทศ (Informing) ศูนย์จะต้องจัดเตรียมหาข้อสนเทศต่างๆ ให้แก่ผู้ใช้ บริการเป็นประจำให้ทราบถึงสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ศูนย์ฯ จะเสนอ บริการได้ทำให้ผู้ใช้ทราบความเคลื่อนไหวของข้อสนเทศและความเคลื่อนไหวของศูนย์ สื่อการศึกษา
2. การให้การศึกษาอบรม (Educating and Training) ศูนย์จะต้องจัดให้มีขึ้นให้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อมีความต้องการ
3. การจัดซื้อและสิ่งที่จำเป็น (Supplying) ศูนย์จะต้องจัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งจำเป็นในวงกว้างให้แก่ผู้สอน ผู้เรียนและผู้ใช้บริการ
4. ผลิตสื่อการเรียนการสอน (Producing) เป็นหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาที่จะ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ครู อาจารย์ เพื่อให้ได้สื่อการสอนตรงตามความต้องการ

5. การให้ความช่วยเหลือ (Assisting) เพื่อให้ครู อาจารย์ และผู้เรียนรู้จักช่วยตนเอง โดยคำแนะนำ รู้จักวิเคราะห์ปัญหา เทคนิค วิธีการต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหา

6. การรายงาน (Reporting) ศูนย์จะต้องรายงานให้ทราบถึงผลงานว่ามีความเจริญก้าวหน้าอย่างไร และความต้องการในอนาคตมีอะไรบ้าง

7. การให้ความร่วมมือ (Co-operating) ควรได้รับความร่วมมือในการประกอบกิจกรรมต่างๆจากทุกฝ่าย

8. การประเมินผล (Evaluating) จะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและข้อขัดข้องเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุง

จรรยา เหนียนเฉลย (2535:ม.ป.น.) กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา โดยมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินงานทั้งหมด 12 ประการ ดังนี้

1. เป็นการให้บริการอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการสอน สำหรับทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา

2. ช่วยในการเลือก และรวบรวมเนื้อหาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตร

3. เตรียมการเพื่อการใช้อย่างมีประสิทธิภาพของเนื้อหาการเรียนการสอน

4. เพื่อแนะนำผู้เรียนต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์ และเนื้อหา

5. เป็นการร่วมมือในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ระหว่างภาควิชาต่างๆ

6. เพื่องานวิจัยและพัฒนาโครงการ และประเมินผล

7. เพื่อช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอนในด้านการประเมินผล การเลือกและการใช้ประโยชน์ของสื่อที่เหมาะสมต่อความต้องการทางด้านการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป

8. เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนในด้านของการพัฒนาความรู้ โดยใช้สื่อหลายรูปแบบ

9. เพื่อเปิดโอกาสแก่การเรียนด้วยตนเอง และเป็นอิสระ

10. เพื่อปรับให้เข้ากันสำหรับการเรียนที่แตกต่าง

11. เพื่อเป็นการจัดทางเลือกแก่การเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมกับการสอนธรรมดาในชั้นเรียน

12. เพื่อช่วยประหยัดในแง่การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่กระจัดกระจายอยู่ในแต่ละหน่วยงานเพราะงานหรือความต้องการแต่ละหน่วยงานนั้นไม่เท่ากัน

ศิริพงษ์ พยอมแย้ม (2533:155) กล่าวว่า บทบาทหลักของศูนย์สื่อการศึกษา ประกอบไปด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. งานห้องสมุด

2. งานโสตทัศนศึกษา

3. งานฝึกอบรมและการเรียนการสอน

4. งานพัฒนาการสอน

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548:231) กล่าวว่าจากการวิเคราะห์งานหรือภารกิจของ ศูนย์สื่อการศึกษาสรุปได้ว่าบุคลากรศูนย์สื่อศึกษามีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่

1. การจัดสื่อประเภทต่างๆ ไว้บริการ
2. การผลิตสื่อเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน
3. การจัดระบบ จัดเก็บ แยกหมวดหมู่และจัดทำทะเบียน
4. การบริการให้ยืมวัสดุ เครื่องมืออุปกรณ์
5. การให้คำปรึกษา แนะนำการใช้การผลิตสื่อ
6. การวิจัยและพัฒนา

สมบูรณ์ สงวนญาติ(2534:ม.ป.น) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่และขอบข่ายงานของ ศูนย์สื่อการศึกษาที่ต้องปฏิบัติ 9 ข้อ ดังนี้

1. เป็นแหล่งจัดหาและรวบรวมสื่อการสอนที่จำเป็นต้องใช้ตามหลักสูตร
2. เป็นแหล่งบริการสื่อการสอนแก่ครูผู้สอน อาจารย์และผู้เรียน
3. เป็นแหล่งควบคุมสื่อการสอนให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา
4. เป็นแหล่งให้คำปรึกษาในการเลือกการผลิต การใช้สื่อราคาถูก แก่ครูผู้สอน

อาจารย์และผู้เรียน

5. เป็นแหล่งฝึกอบรม การใช้โสตทัศนศึกษาประเภทต่างๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ ครูผู้สอน อาจารย์และผู้สนใจ

6. เป็นแหล่งจัดบริการสื่อและเผยแพร่ข่าวสารทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ แก่ครูผู้สอน
7. เป็นแหล่งบริการเครื่องมือและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมสำคัญของ

โรงเรียน

8. เป็นแหล่งให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้บริหาร และฝ่ายวิชาการเพื่อกำหนด งบประมาณและวางแผนพัฒนาด้านสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้าน การศึกษา

9. เป็นแหล่งวิเคราะห์ วิจัย ประเมินผล และสรุปปัญหาเสนอต่อผู้บริหาร

บราวน์ และ โอเธอร์ (Brown and Others : 1972) ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของสื่อ การสอนที่ทำหน้าที่สนับสนุนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนั้นควรมีการบริการใน ลักษณะต่อไปนี้

1. จัดให้ครูและผู้อำนวยการด้านแผนการสอนวางแผน และร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ศูนย์สื่อการศึกษาตรงกับความต้องการสื่อการสอนอย่างเต็มที่
  2. บุคลากรที่ให้บริการสื่อการสอน ควรทำงานอย่างใกล้ชิดกับครูอาจารย์ในหมวดวิชาต่างๆโดยมีการประสานงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการจัดหา จัดทำสื่อการสอนที่เหมาะสมทั้งด้านแบบเรียนและโสตวัสดุ
  3. ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนแบบกลุ่มหรือการเรียนรายบุคคล บุคลากรที่ให้บริการควรร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าอยู่เสมอ
  4. จัดให้มีตารางการใช้สื่อการสอนอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนที่เข้ามาใช้บริการใช้สื่อการสอนได้อย่างครบถ้วน
  5. บุคลากรที่ให้บริการสื่อการสอนต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในการให้บริการ
  6. การผลิตสื่อการสอนควรให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน และหลักสูตร
  7. แหล่งความรู้ที่อาจหาได้จากนอกสถานที่ วิทยากร รายการวิทยุ โทรทัศน์หรือฟิล์มภาพยนตร์ บุคลากรที่ให้บริการสื่อการสอนควรจัดทำรายการไว้ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน
  8. จัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียน ในด้านการใช้บริการ บางอย่าง que ผู้เรียนทำเองไม่ได้ เช่น ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป เป็นต้น
  9. ควรมีการประเมินผลการบริการสื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ
- โดยสรุป** บทบาทหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาที่สำคัญๆ คือ สืบหาความต้องการ และประเมินค่าโสตทัศนูปกรณ์ทุกชนิด การให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ใช้บริการในเรื่องของสื่อ เทคโนโลยีใหม่ด้านการศึกษา เป็นหน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นมาในหน่วยงานสถานศึกษาด้วยวัตถุประสงค์หลักเพื่อ การวางแผน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ พัฒนางานวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวก สนับสนุน การเรียนการสอน การฝึกอบรมต่างๆ แก่ครู อาจารย์ ตลอดจนนักเรียนและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้คำแนะนำด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษาการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนอีกด้วย

1.8 การบริการของศูนย์สื่อการศึกษา

การบริการของศูนย์สื่อการศึกษา ถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะในการจัดตั้งศูนย์สื่อศึกษานั้นมีวัตถุประสงค์ คือ “การให้บริการ” การให้บริการนั้นเป็นการจัดบริการด้าน

การใช้ ให้ยืม การผลิต การสำเนา การเผยแพร่ความรู้และการให้สารสนเทศ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ 2532:24)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการทางการศึกษากล่าวถึงการบริการของศูนย์สื่อการศึกษาไว้มากมาย ดังเช่น คำอธิบายของ บุญเหลือ ทองเอี่ยม และ สุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531:69) กล่าวว่า งานการให้บริการต่างๆ ของศูนย์สื่อการศึกษา ควรมีดังนี้

1. การจัดทำแคตตาล็อก
2. การให้บริการยืม-สัปดาห์ทัศนศึกษา
3. การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนศึกษา
4. การผลิตสื่อเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
5. การรับจองวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ
6. การบริการรับ-ส่งทัศนศึกษา
7. การประสานงานระหว่างศูนย์สื่อการศึกษา
8. การเผยแพร่ผลงานของศูนย์สื่อการศึกษา
9. การให้ความช่วยเหลือครู/อาจารย์ผู้สอนและนักเรียน
10. การจัดและเก็บรักษาทัศนศึกษา
11. การทำสถิติและรายงาน
12. การจัดกิจกรรม นิทรรศการทางวิชาการ

จะเห็นได้ว่า งานการให้บริการของศูนย์สื่อศึกษานั้นมีหลากหลาย เป็นภารกิจที่จะต้องรับผิดชอบและเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานภายในศูนย์สื่อการศึกษา เมื่อมีการให้บริการตามที่กล่าวมาข้างต้นก็ต้องคำนึงถึงการให้บริการที่ดี

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534:61) กล่าวว่า การบริการที่ดีของศูนย์สื่อการศึกษาควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การให้บริการที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนหรือสถาบัน
2. มีความคล่องตัวในการให้บริการ โดยมีระบบการควบคุม ตรวจสอบ และติดตามเพื่อไม่ให้เกิดการสูญหาย
3. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้อย่างสมบูรณ์พร้อม
4. มีสื่อการเรียนการสอนประเภทต่างๆ ครบและมีจำนวนมากพอกับความต้องการ
5. มีการวางแผนระยะยาว เพื่อเตรียมงบประมาณและเตรียมสิ่งที่จะให้บริการเพื่อไม่ให้เกิดการบกพร่องและให้เป็นที่ไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการในการให้บริการจึงควร

พยายามดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะจะเป็นเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการใช้สื่อการสอนอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ 2532:24) กล่าวว่าในการให้บริการนั้นอาจจะกระทำได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การบริการอยู่กับที่ โดยวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพของสื่ออย่างถูกต้องและถูกระบบ เพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพไว้คอยบริการ การให้บริการลักษณะนี้ ผู้ขอบริการจะต้องมาติดต่อด้วยตนเองที่ศูนย์สื่อการศึกษา
2. การบริการเคลื่อนที่ เป็นการให้บริการสื่อแบบหมุนเวียนออกไปตามโรงเรียนต่างๆ และนำกลับมาที่เดิม มีการจัดระบบหมุนเวียน การนำกลับอย่างถูกวิธี การจัดทำในลักษณะนี้จะคล้ายกับห้องสมุดเคลื่อนที่และมีการประชาสัมพันธ์ไปด้วย
3. ด้านการผลิตสื่อ บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้จะต้องรับผิดชอบให้มีการออกแบบเพื่อผลิตสื่อตามความต้องการของผู้ใช้ เช่น ผลิตสื่อประเภทกราฟิก บทเรียนแบบโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน แผ่นใส สไลด์ ฯลฯ
4. ด้านวิชาการ ศูนย์สื่อการศึกษา ต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาและเผยแพร่ผลงาน สร้างนวัตกรรมใหม่เกี่ยวกับการผลิตการใช้สื่อ จัดการศึกษาอบรมการเผยแพร่ความรู้ การประเมินคุณภาพสื่อ การประเมินการบริการเป็นต้น นอกจากนั้นแล้วฝ่ายวิชาการยังต้องวิจัยและพัฒนาสื่อการศึกษาทั่วไปและวิจัยสื่อรวมถึงการพัฒนาสื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนจะนั้นบุคคลฝ่ายนี้ จึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความชำนาญทั้งด้านการศึกษา ด้านการวิจัยและมีความรู้ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ศูนย์สื่อการศึกษาต้องมีการหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเป็นสำคัญในการจัดหาสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและเนื้อหาแต่ละวิชาตามความจำเป็นให้เพียงพอและยังมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่ครูอาจารย์ในด้านต่างๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. ด้านกิจกรรมอื่น เช่น มีบทบาทและหน้าที่ประชาสัมพันธ์สถาบันต่อชุมชนจัดนิทรรศการหรือจัดแสดงความก้าวหน้าต่างๆ ศูนย์สื่อการศึกษาควรมีกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่สังคมและจัดแสดงหรือสาธิตนวัตกรรมและเทคโนโลยีให้กับผู้สนใจ

โดยสรุป ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา ควรมีกิจกรรมในการให้บริการด้านต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา การผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านวิชาการ การบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษารวมถึงระเบียบการยืมสื่อการสอน มาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้

บริการ การเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา อื่นๆ และ แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

2. แนวคิดเรื่องความต้องการ

แรงจูงใจการเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้บุคคลยอมเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เคยกระทำอยู่ได้ แรงจูงใจของมนุษย์จะพัฒนาไปตามลำดับขั้นความต้องการเบื้องต้น (Basic Needs) จะต้องได้รับการตอบสนองเสียก่อน จึงจะเกิดความต้องการอื่นๆ ที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไปได้

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2538:ม.ป.น. อ้างถึงใน ธนะรัตน์ แสงรัตน์ชัยกุล 2546: ม.ป.น.) กล่าวถึงทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Motivation) ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความต้องการที่ขาดแคลนและแรงจูงใจที่มุ่งสนองความต้องการเบื้องต้น ซึ่งยังบกพร่องอยู่ (Deficiency Needs and Deficiency Motivation)

1.1 ความต้องการทางสรีระวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น ต้องการอาหาร น้ำดื่ม เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และความต้องการทางเพศ มนุษย์ต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อสนองความต้องการขั้นนี้ก่อน จึงจะมีความต้องการขั้นนี้ก่อน จึงจะมีความต้องการขั้นอื่นตามมา

1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางสรีระวิทยาได้รับการตอบสนองแล้ว ก็มีความต้องการขั้นต่อไป คือ ความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต

1.3 ความต้องการความรักและการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belonging Needs) ความต้องการขั้นนี้เป็นลักษณะของความต้องการอยากมีเพื่อน มีความรักใคร่ชอบพอบุคคลที่มีความต้องการขั้นนี้จะนำพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมายเพื่อจะ让自己รู้จักว่ามนุษย์ไม่ได้อยู่คนเดียวโดยเดี่ยว อ้างว้าง หรือถูกทอดทิ้ง

1.4 ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี (The Esteem Needs) ความต้องการขั้นนี้เป็นความต้องการของมนุษย์เกือบทุกคนในสังคม ลักษณะที่แสดงถึงความต้องการขั้นนี้ เช่น ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง หรือความภาคภูมิใจ เมื่อประสบความสำเร็จ

2. ความต้องการและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ระดับสูง (Growth Needs and Growth Motivation)

2.1 ความต้องการพัฒนาตัวเองไปสู่ระดับที่สมบูรณ์ที่สุด คือ ต้องการแสดงความ เป็นจริงแห่งตน (Self-Actualization) เน้นถึงความต้องการเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จ ด้วยตนเอง ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนให้เต็มที่ ถือว่าเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

2.2 ความต้องการมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ๆ (Cognitive Needs) ถ้าความ ต้องการได้รับการขัดขวาง จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จกับข้อใจ อาจมีอาการเบื่อหน่ายและรู้สึก ท้อถอยในชีวิต

2.3 ความต้องการซาบซึ้งในสุนทรียะ (Aesthetic Needs) ความต้องการขั้นนี้จะ เกิดขึ้นไม่ได้ถ้าความต้องการขั้นต้นๆ ไม่ได้ได้รับการตอบสนองความต้องการนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะกับ บุคคลบางคนเท่านั้น

นำชัย ทนผล และ สุนิสา ทนผล (2532:ม.ป.น.) ได้กล่าวไว้ว่า การผลักดันให้บุคคลเกิด ความต้องการในชีวิตมากขึ้น ได้แก่ การมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล คือ ได้รู้ได้มีโอกาสเห็นในภาพที่ ดึกว่า ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาไปยังสถานที่อื่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเปรียบเทียบอันจะนำมา ซึ่งการเพิ่มความเพียรพยายามของตนเองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น

ทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2540:ม.ป.น.) ได้สร้างทฤษฎีความต้องการโดยถือว่า ความต้องการ เป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ จะนำไปสู่เป้าหมาย และคิดค้นหาวิธีการที่จะวัดความต้องการประเภทต่างๆ ซึ่งจากแนวคิดในเรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มยุรี ศรีมงคล (2541:ม.ป.น.) กล่าวว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะสามารถกระทำ กิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ปัจจัยต่างๆ สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย และสังคมของ สมาชิกภายในกลุ่มได้ ตามความต้องการเบื้องต้นที่ยังบกพร่องอยู่ และความต้องการที่จะพัฒนา ตนเองไปสู่ระดับสูงจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุตามความต้องการของตนเอง และจะมีผลทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามความมุ่ง หมายได้

3. ครูและการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด เพราะเป็น หน่วยปฏิบัติที่นำเอานโยบายมาสู่ภาคปฏิบัติโดยตรง คุณภาพของนักเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นหลัก

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2519:24-28) กล่าวว่า โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยทางสังคม มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบทางวิชาการ เพราะ โรงเรียนได้รับมอบหมายจากสังคมให้มีหน้าที่พัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้น ให้มีความรู้ความสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ มีศีลธรรมจรรยา มีระบบค่านิยมที่ดี และเหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ปัจจัยที่ส่งเสริมในการพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามแนวทางที่สังคมต้องการ ได้แก่ หลักสูตรการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม ได้แก่ ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ในโรงเรียน บุคคลดังกล่าวมีความแตกต่างกัน การแสดงออกหรือการปฏิบัติต่างๆ มีผลกระทบต่อการศึกษา เพราะระบบพฤติกรรมที่แสดงออกโดยครูและนักเรียนเป็นเครื่องวัดโรงเรียน

3. องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดระบบการบริหาร อาคารสถานที่ บริเวณ และสิ่งเกื้อหนุนในโรงเรียน การสอนต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ตลอดจนการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ อย่างไรก็ตาม ครูและการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด

3.1 ครูโรงเรียนประถมศึกษา

การสอนเป็นศิลปะที่ยากที่สุดในกระบวนการศิลปะทั้งหมด อีกทั้งเป็นศาสตร์ที่ลึกซึ้งที่สุดในกระบวนการศาสตร์ทั้งหมด เพื่อความสมบูรณ์ของการสอน ครูจะต้องมีความรู้ในทางวิชาการความรู้ในตัวผู้เรียน กระบวนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สูงสุด (Robert W. Richey 1958:52)

จากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การสอนเป็นงานที่ยากยิ่งเพราะครูต้องทำงานกับคน ซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อนมาก ครูประถมศึกษาที่ดีจึงมีลักษณะและบทบาทหลายอย่าง โดย บันลือ พลฤษะวัน (2519:78-80) กล่าวว่า ครูที่จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนประถมศึกษาได้ดีควรมีลักษณะและบทบาท ดังนี้

1. ครูประถมศึกษาควรเป็นผู้รักเด็ก ชอบอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก มีเมตตากรุณา อดทน ต่อคำถามต่างๆ ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์เย็น พร้อมที่จะรับฟังและให้อภัยแก่เด็กเสมอ ฯลฯ

2. ครูประถมศึกษาควรสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองในห้องเรียน จัดห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เป็นที่น่าสนใจ ทำความอยากรู้อยากเห็น และความสะดวกสบายในการเรียนรู้

3. ครูประถมศึกษาควรรู้จักใช้การยกย่องชมเชย และสร้างความมั่นใจในตนเอง ให้แก่นักเรียน อีกทั้งหลีกเลี่ยงการตำหนิ หรือประจาน

4. ครูประถมศึกษาควรให้ความสนใจกิจกรรมที่นักเรียนกระทำอยู่ หากนักเรียนมีปัญหาจะได้ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป อีกทั้งจะได้มีโอกาสสังเกตและศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการประเมินไปพร้อมๆ กันด้วย

5. ครูประถมศึกษาควรจัดประสบการณ์และกิจกรรมใหม่ๆ ให้แก่นักเรียนของตนเองอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนยิ่งขึ้น

6. ครูประถมศึกษาควรเป็นผู้นำที่ดีในการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้คำพูด การตรงต่อเวลา ความประณีตบรรจง

7. ครูประถมศึกษาควรทำหน้าที่กระตุ้น และส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้แสดงออก

8. ครูประถมศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในการทำงาน จัดให้มีกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคลควบคู่กัน ไปเสมอ

3.2 ลักษณะครูที่ดี

การสอนเป็นงานที่ยากยิ่ง เพราะครูต้องทำงานกับคน ซึ่งมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนมาก ครูที่ดีจึงควรมีลักษณะหลายอย่าง สำหรับเรื่องนี้มีผู้ให้ความเห็นไว้มากมาย ดังที่ สุรินทร์ สรสิริ (2515:3-9) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะ 6 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพดี ได้แก่ การมีรูปร่างหน้าตาดี แต่งการดี เชื้อมั่นในตัวเอง วาจาดี และปรับตัวดี

2. จัดห้องเรียนดี มีความเหมาะสมในบรรยากาศ ถูกสุขลักษณะเก็บอุปกรณ์ต่างๆ ไว้อย่างเหมาะสม

3. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน

4. การสอนดี มีการเตรียมการสอนตามหลักสูตร และสอนได้ตามนั้น และครูจะต้องมีความรู้เรื่องในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี

5. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู จะต้องมีการรยามารยาทและวินัยตามระเบียบประเพณีของครูและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

6. มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองดี และถ้าจะแยกย่อยออกเป็นรูปของพฤติกรรมแล้วจะมี 10 ข้อ คือ

6.1 ตรงต่อเวลา

6.2 มาทำงานเป็นเนืองนิตย์

6.3 เตรียมการสอนสม่ำเสมอ

6.4 เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน

- 6.5 ทำงานสำเร็จเรียบร้อยรวดเร็ว
  - 6.6 รู้และรับผิดชอบงานในขอบข่ายของตน
  - 6.7 หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
  - 6.8 ไม่ถือเอาถือเรา มีความสามัคคีกลมเกลียว
  - 6.9 ต้องมีจรรยาบรรณ และระเบียบตามประเพณีของครู ของครูสภา
  - 6.10 ประจบหัวหน้าสถานศึกษาด้วยการทำงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ มิใช่คอยเสนอหน้าและสอพลอด้วยการพูดที่ไม่เป็นเรื่องให้นายทราบ แล้วทำให้นายและลูกน้องแตกกัน
- เทพ การะเกด (2505:46-50) ได้สรุปไว้ว่า ครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะส่วนตัวและปฏิบัติดังนี้

1. มีบุคลิกภาพดี
2. มีศรัทธาในการสั่งสอนอบรม
3. กระตือรือร้นในการทำงาน
4. เชื่อมั่นในคุณค่าของงาน
5. ดำรงตนอยู่ในที่อันเหมาะสม
6. ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอทุกด้าน
7. รอบรู้วิถีทางทำงาน
8. ศึกษาหาความชำนาญรอบด้าน
9. เป็นผู้นำที่ดี
10. มีธรรมจริยาสูง
11. พร้อมสำหรับคำแนะนำและเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ
12. สนใจในการวัดผล และประเมินผลงานของตนเองอยู่เสมอ
13. พร้อมที่จะนำแนวคิดใหม่ๆ วิธีการสอนใหม่ๆ มาใช้
14. ใช้จิตวิทยาในการสอน

โดยสรุป การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่นักเรียนจะก้าวไปเรียนในระดับที่สูงขึ้น หากครูระดับประถมศึกษาวางรากฐานที่มั่นคงแข็งแรงให้แก่ นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาแล้ว การเรียนในระดับที่สูงขึ้นก็จะเป็นเรื่องง่ายต่อการสานต่อของครูในระดับมัธยมและอุดมศึกษาหรือสูงกว่า ต่อไป แต่หากครูในระดับประถมวางรากฐานไม่ดีให้กับนักเรียนแล้ว การก้าวต่อไปในระดับที่สูงขึ้นย่อมมีปัญหาและอุปสรรคทั้งกับตัวนักเรียนและครูผู้สอนอย่างแน่นอน ดังนั้น ครูระดับประถมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของการเรียน

การสอน สื่อการเรียนการสอน สื่อต่างๆ เพื่อยกระดับการศึกษาของเด็กไทยให้เท่าเทียมกับนานาชาติ

4. กระบวนการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
  2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
  3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
  4. จัดการเรียนรู้ การสอนโดยผสมผสานความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกับรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
  5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสารสนเทศด้านการเรียนการสอน แหล่งวิทยาการต่างๆ
  6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประกอบด้วยองค์ความรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่มสาระ คือ

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี

8. ภาษาต่างประเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นองค์กรหลักร่วมกับประชาคม พัฒนาสถานศึกษาให้เข้มแข็ง ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้กับประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง พัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณธรรม นำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน

กลยุทธ์ ตัวชี้วัด/เป้าหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เร่งรัดพัฒนาความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารให้แก่สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัด เพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามกลยุทธ์ที่ 4 โดยมีตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ดังนี้

1. นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ 80 มีความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างน้อย ร้อยละ 40 สามารถเขียน โปรแกรม และออกแบบเว็บเพจได้
3. ครูร้อยละ 70 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ
4. สถานศึกษา ร้อยละ 90 มีการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และสถานศึกษา ร้อยละ 90 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้
5. สถานศึกษานขนาดเล็ก ร้อยละ 50 มีระบบการศึกษาทางไกล เพื่อเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีศูนย์รวมสารสนเทศด้านการเรียนการสอน/สื่อ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษาได้ทุกกลุ่มสาระ
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีศูนย์รวมเครือข่ายการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์

เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ ตามกลยุทธ์ที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่ได้จัดโครงการต่างๆ ขึ้นเพื่อสนับสนุนครูให้ได้ใช้สารสนเทศ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เช่น โครงการประกวดแข่งขันทักษะทางวิชาการ เป็นการคัดกรองนักเรียนที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ อันเป็นผลมาจากการที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศ ด้านการพัฒนาคุณภาพ

และมาตรฐานทางการศึกษา มีการสนับสนุนให้ครูได้นำสื่อการสอนมาใช้ในการแก้ไขปัญหา นักเรียนที่มีความบกพร่อง โดยใช้กระบวนการวิจัย และยังมีโครงการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นสารสนเทศด้านการเรียนการสอนที่ดีเยี่ยม เช่น ศูนย์ วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา พิพิธภัณฑ์ หอสมุด ฯลฯ โครงการดังกล่าวสถานศึกษาต้องจัดเพื่อให้ครู ได้สร้างสารสนเทศด้านการเรียนการสอนและจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรม ความรู้ให้กับผู้เรียน ได้อย่างมีคุณภาพตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1

โดยสรุป การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้แต่ละหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดกิจกรรมจากประสบการณ์จริง ผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้ สมดุล จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอน และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและทุก ฝ่ายเพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้เร่งรัดพัฒนาความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้แก่สถานศึกษาและ หน่วยงานทางการศึกษาในสังกัด เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ โดยจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้สร้างสารสนเทศด้านการเรียนการสอนและจัดทำ สื่อการเรียนการสอนไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากผลงานวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญการวิจัยที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการสอน ได้ดังนี้

สรารุช ศิริสุขประเสริฐ (2531:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำการจัดตั้งศูนย์ สื่อการศึกษาแบบคอนโซลเดียม สำหรับกลุ่ม โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ งาน วิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานภาพเทคโนโลยีทางการศึกษาภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละแห่ง ในกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและสำรวจความ ต้องการความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่องานเทคโนโลยีทางการศึกษาในจังหวัด เพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีทางการศึกษามี ความเห็นว่าการใช้สื่อการสอนจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรสนับสนุน ให้อาจารย์ใช้และผลิตสื่อประกอบการสอน และควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานด้าน

เทคโนโลยีทางการศึกษา และเห็นว่า สมควรเป็นอย่างมากที่จะจัดตั้งศูนย์การศึกษาแบบคอนโซลเดียวสำหรับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ทรงชัย ลิ้มปพฤกษ์ (2532:บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ของสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์และครูด้าน โสตทัศนศึกษา จำนวน 31 โรงเรียน ของสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่างานเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสำคัญและมีประโยชน์มาก ควรมีการสนับสนุนและมีความเห็นเพิ่มเติมว่า สิ่งที่เป็นปัญหาหนักที่สุดคือ การขาดสื่อการสอน

2. อาจารย์ผู้สอน กล่าวถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาว่าทำให้ผู้เรียนสนใจและมีความเข้าใจมากขึ้น อาจารย์ส่วนมากเคยใช้โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนบ้างเป็นบางครั้ง เนื่องจากไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมอุปกรณ์การสอน

3. ครูโสตทัศนศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานทางเทคโนโลยีทางการศึกษาว่า สิ่งที่สำคัญคือการขาดงบประมาณในการดำเนินงานผลิตสื่อการสอน ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน ขาดสถานที่เฉพาะสำหรับงานทางด้านสื่อการสอน และความสะดวกในการยืมสื่อการสอนจากหน่วยงานอื่น ครูส่วนมากไม่ใช้สื่อการสอนประกอบการสอนของตน

4. ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่น รองลงมาคือ ผู้บริหาร โรงเรียนและกลุ่มครูโสตทัศนศึกษาตามลำดับ

นพรัตน์ ชูใสว (2533:บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนมีความเห็นว่า โสตทัศนอุปกรณ์ สื่อการสอน และนวัตกรรมทางการศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ทั้งๆ ที่เห็นว่าจำเป็นต่อการเรียนการสอน

2. ปัญหาของครูผู้สอน ได้แก่ โสตทัศนอุปกรณ์มีจำกัด ขาดงบประมาณในการจัดหาโสตทัศนอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เพียงพอ และห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์

3. ครูผู้สอน ร้อยละ 86.01-97.90 เห็นด้วยกับการจัดบริการศูนย์สื่อทางการศึกษาให้แก่ครูอาจารย์ และร้อยละ 90.21 เห็นด้วยกับการจัดบริการสื่อการสอนแก่นักเรียน เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนที่ดีขึ้น

4. ครูผู้สอนร้อยละ 56.64 มีความเห็นว่าศูนย์สื่อทางการศึกษาควรจัดตั้งเป็นเอกเทศ ครูผู้สอน ร้อยละ 34.26 เห็นว่าศูนย์สื่อทางการศึกษาควรอยู่ในความดูแลของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ

5. โรงเรียนมีความพร้อมด้านโสตทัศนูปกรณ์ โดยมีสื่ออยู่หลายชนิด แต่ยังมีจำนวนน้อย

6. ครูผู้สอน ร้อยละ 57.34 เห็นว่า การจัดตั้งศูนย์สื่อทางการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก และควรจัดทำอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการบริการ ผลิต และจัดทำโสตทัศนูปกรณ์สำหรับครูอาจารย์ นักเรียน

อัจฉรา ตั้งสงบ (2535:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินการจัดตั้งศูนย์สื่อทางการศึกษากับพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านห้วยเป้า จังหวัดเลย พบว่า ครูและนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์สื่อการศึกษามีประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ ด้านบรรยากาศในโรงเรียน การบริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน ปริมาณสื่อยังมีไม่เพียงพอควรมีการผลิตเพิ่มเติม สื่อที่ควรปรับปรุง คือ สิ่งที่ทำด้วยกระดาษและสื่อประเภทเกม สื่อที่ใช้มาก คือ ประเภทเกม หนังสืออ่านเพิ่มเติม สื่อกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และคู่มือการศึกษาทางเสียง นอกจากนี้ศูนย์สื่อการศึกษายังมีส่วนส่งเสริมให้เด็กมีระเบียบวินัย รู้จัดการทำงานเป็นกลุ่ม มีน้ำใจเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ส่วนปัญหาของศูนย์สื่อการศึกษา คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตสื่อ

พุทธินคร ด้อยสำราญ (2536:บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์สภาพความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาในวิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคกลาง ทั้ง 11 แห่ง มีหน่วยงานสำหรับให้บริการผลิตสื่อการสอนโดยเฉพาะ และพบว่า โสตทัศนูปกรณ์ที่วิทยาลัยมีอยู่นั้นอยู่ในสภาพดี สภาพการใช้ความต้องการของครูอาจารย์ พบว่า สื่อประเภทวัสดุ เอกสาร ตำราอยู่ในระดับมากที่สุด ประเภทอุปกรณ์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะอยู่ระดับมากกว่าสื่อชนิดอื่น ด้านสภาพการให้บริการพบว่า การให้บริการยืมสื่อการสอนมีการให้บริการมากที่สุด รองลงไปได้แก่การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการสอน ส่วนการซ่อมบำรุงและรักษาสื่อการสอน มีการให้บริการอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาและอุปสรรค ครู-อาจารย์ ประสบปัญหาในการผลิตสื่อการ

สอน ส่วนเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษามีความเห็น ว่า ควรจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษา และบุคลากรที่รับผิดชอบควรจบการศึกษาทางด้านนี้โดยเฉพาะ และควรร่วมกันจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาระดับภาค โดยเฉพาะวิทยาลัยในสังกัด

ณรงค์ มุกดาสว่าง (2540:บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศูนย์สื่อการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานั้น ต้องคำนึงถึงการบริหารงาน การดำเนินงานจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม สถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ เพราะสภาพปัจจุบันการบริหารงานด้านโสตทัศนศึกษายังมีรูปแบบที่ไม่ชัดเจน สถานที่ที่ใช้ดำเนินการด้านโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนมีเพียงร้อยละ 26.42 บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่โสตทัศนศึกษามีภาระงานสอนมากเกินไปจึงไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านนี้ อีกทั้งยังขาดความรู้และประสบการณ์ ด้านวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษางบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการ

เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในการดำเนินงานด้านสื่อการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายวางแผนและแนวทางการดำเนินงานตลอดการจัดสรรงบประมาณ การจัดหาบุคลากร ประเมินและติดตามผลการดำเนินงานสื่อการศึกษาที่ครู - อาจารย์ผลิต คือ บัตรคำ/บัตรภาพ เทคนิคการสอนที่ครู - อาจารย์ ใช้คือ การสาธิต ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสื่อการศึกษา คือ การจัดสรรงบประมาณ และการจัดบุคลากรที่มาปฏิบัติงาน ครู อาจารย์ มีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ การผลิตและการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา ผู้บริหารต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นศูนย์รวมสรรพวิทยาการทุกรูปแบบ ที่รวมงานห้องสมุด และงานโสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกัน มีบริการอื่นๆ มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ส่วนครู - อาจารย์ ต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษามีการจัดฝึกอบรมการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา และให้บริการแนะนำแหล่งที่สามารถยืมสื่อได้

ลัดดาวัลย์ คงสมบุญ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อศึกษาแนวทางการศึกษาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตบางแค สังกัดสำนักงานการศึกษารุงเทพมหานคร พบว่า การจัดตั้งศูนย์การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ต้องคำนึงถึงการบริหาร การดำเนินการจัดตั้งเป็นรูปธรรม สถานที่ บุคลากร วัสดุ

อุปกรณ์และงบประมาณ เพราะสภาพปัจจุบันการบริหารงานด้านโสตทัศนศึกษายังมีรูปแบบที่ไม่ชัดเจนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่โสตทัศนศึกษามีภาระงานสอนมากเกินไปจนไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านนี้ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอและไม่ตรงกับความต้องการ

สามารถ คงศรี (2545:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม ทุกแห่งมีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อบริการสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครู - อาจารย์ ทุกโรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานแต่ไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนที่มีอยู่ให้ครูรับทราบ สื่อที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการ มีไม่เพียงพอและอยู่กระจัดกระจายตามสายชั้นต่างๆ ไม่มีครูที่จบการศึกษาสาขาโสตทัศนศึกษาเข้ามาทำหน้าที่โดยเฉพาะ

2. รูปแบบศูนย์สื่อการศึกษา มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ อำนาจความสะดวก จัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา ศูนย์สื่อการศึกษาต้องเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน อยู่ในความดูแลของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายงานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายงานเทคนิค ฝ่ายงานบริการ ฝ่ายงานซ่อมบำรุงและฝ่ายงานวิชาการ อาคารสถานที่ตั้งเป็นเอกเทศไม่รวมกับห้องสมุด อยู่กึ่งกลางของอาคารเรียนทั้งหมด สามารถขยายได้ในอนาคต มีการจัดแบ่งพื้นที่ภายในศูนย์สื่อออกเป็นบริเวณต่างๆ ดังนี้ คือ บริเวณจัดเก็บวัสดุสื่อการสอน ใช้จัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์การสอน บริเวณส่วนทดลองสื่อก่อนให้บริการงบประมาณในการบริหารงาน ได้มาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ผู้ที่เป็นหัวหน้าศูนย์สื่อการศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาสาขาเทคโนโลยีการศึกษาหรือโสตทัศนศึกษาโดยเฉพาะ

ปิยดา ทองประสิทธิ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาโดยภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน 8 ด้าน พบว่า (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา ควรเน้นการจัดหาสื่อเสียง (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาควรเน้นการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาควรเน้นการจัดฝึกอบรมการใช้งานสื่อการสอน (4) ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาควรเน้นด้านการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน ควรเน้นการชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการยืม/จองสื่อการสอน (6) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและ

ถึงอำนาจความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษาควรกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนที่ชัดเจน (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการสอนควรมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน และ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอนควรรหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน

มนตรี มีสูงเนิน (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของพนักงานครูเทศบาลและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนสำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านนโยบายของศูนย์สื่อการสอน ควรกำหนดปรัชญา คือ การพัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัย พัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการศึกษา ปณิธาน คือ จุดมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา พันธกิจ คือ เป็นแหล่งกลางในการรวบรวมการจัดเก็บการให้บริการ การจัดหา การซ่อมแซมสื่อการสอน

2. ด้านโครงสร้างการบริหารและบทบาทของศูนย์สื่อการสอนควรกำหนดโครงสร้างของศูนย์สื่อการสอนออกเป็น 4 งาน คือ งานบริหาร งานธุรการ งานบริการ และงานวัสดุ โดยศูนย์สื่อการสอนมีบทบาทคือเก็บรวบรวมสื่อการสอนที่มีอยู่ทั้งหมดของโรงเรียน ผลิต พัฒนาสื่อการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน

3. ด้านการจัดหน่วยบุคลากรควรมีการบรรจุบุคลากรในตำแหน่งหัวหน้าและบุคลากรประจำศูนย์สื่อการสอนโดยต้องการผู้ที่จบการศึกษาด้านเทคโนโลยีโดยตรง

4. ด้านสถานที่ตั้งควรจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนในบริเวณโรงเรียนในสังกัด และตั้งอยู่เป็นเอกเทศ เป็นศูนย์กลางของแต่ละอาคาร โดยการใช้งบประมาณในการดำเนินการจากงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณจากเทศบาล

5. ด้านวิธีการจัดหาสื่อการสอนควรมีการจัดทำทะเบียนสื่อการสอนและให้บริการสื่อการสอนให้ตรงกับเนื้อหาวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยควรให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการเลือกและจัดหา และมีสื่อการสอนประเภทวัสดุอุปกรณ์ ตามที่ได้สำรวจความต้องการใช้สื่อการสอน

6. ด้านการให้บริการด้านวัสดุ อุปกรณ์ และกิจกรรมควรรให้บริการตำรา แบบเรียน วิดีทัศน์ ซีดีเสียง แผ่นภาพ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ชุดการสอนแบบกิจกรรม และระบบเครือข่ายสำหรับคอมพิวเตอร์

โดยสรุป จากรายงานวิจัยในประเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เทคโนโลยีทางการศึกษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสนใจ และมีความเข้าใจยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อ

การเรียนการสอนและให้เป็นผู้ศูนย์กลางของการบริการการผลิตและการจัดทำวัสดุอุปกรณ์สำหรับครู นักเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและพันธกิจ ทั้งด้านนโยบาย โครงสร้างการบริหาร การจัดหน่วยบุคลากร สถานที่ตั้ง วิธีการจัดหาสื่อการสอน และการให้บริการด้านวัสดุ อุปกรณ์และ กิจกรรมต่างๆ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากผลงานวิจัยต่างประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญการวิจัยที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการสอน ได้ดังนี้

ดี คีฟเฟอร์ (De Kieffer 1965:86) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ วัสดุทัศนวัสดุของครู ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคมีดังนี้

1. ขาดแคลนวัสดุทัศนวัสดุประเภทเครื่องมือ
2. ขาดแคลนเงินในการจัดซื้อวัสดุทัศนวัสดุ
3. ขาดความรู้และความชำนาญในการผลิต และ การใช้วัสดุทัศนวัสดุ
4. ขาดห้องเรียนที่เหมาะสมกับการใช้วัสดุทัศนวัสดุ

วิลคินสัน (Wilkinson 1980:3712-A) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันของศูนย์วัสดุ ทัศนศึกษาในวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศเกาหลี พบว่า เทคโนโลยีทางการสอน ของประเทศเกาหลียังล่าช้ากว่าอเมริกา สถาบันการศึกษาร้อยละ 50 มีศูนย์ทัศนศึกษา และร้อยละ 48 เสนอให้มีการจัดตั้งแผนกทัศนศึกษา และในหลายสถาบัน ไม่มีการกำหนดหน้าที่ รับผิดชอบของศูนย์ไว้ชัดเจน ผู้เชี่ยวชาญในด้านการผลิตไม่เพียงพอ ผู้ใช้บริการส่วนมากไม่ทราบ ระเบียบและนโยบายของศูนย์ ทางศูนย์ไม่มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์

เบิร์ท (Burt 1981:ม.ป.น.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการจัดการบริหารของศูนย์ สื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐลอสแอนเจลิส 5 แห่ง พบว่า ครู และนักเรียนใน การใช้วัสดุอุปกรณ์ มีโอกาสในการร่วมกิจกรรมและรับบริการจากบุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษา อย่างเต็มที่

เอคชิโบ นูไบ กอสมาส (Achebo Nubi Kosmas 1990:abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับมหาวิทยาลัย Lagos (Nigerian University) ประเทศ ไนจีเรีย โดยทำการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปทั้งผลดีและผลเสียของการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการ ของมหาวิทยาลัย โดยจะทำการพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการจากการศึกษานโยบาย ปรัชญาของ สถาบัน และคณะที่เปิดสอน และความต้องการของคณาจารย์และนักศึกษา ทำการเก็บข้อมูลด้วย แบบสอบถามจากนักศึกษา การสัมภาษณ์ผู้บริหาร การสังเกต และศึกษาจากเอกสารเพื่อพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการที่เหมาะสมสำหรับสถาบันผลการวิจัยที่ได้พบว่า

1. แหล่งบริการสื่อการสอนในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับภาพรวมของหลักสูตรแต่ลักษณะที่เปิดสอน เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณและการสนับสนุนจากผู้บริหาร
2. โครงสร้างของศูนย์วิทยบริการขาดความเหมาะสมในเรื่องของประเภทสื่อและการให้บริการ ทำให้มีผู้เข้ามาใช้บริการน้อยกว่าที่คาดไว้
3. ศูนย์วิทยบริการควรมีการพัฒนาการบริหารงานและโครงสร้างองค์กรที่เป็นระบบมากขึ้น
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรปรับปรุงการทำงานเพื่อพัฒนาการบริการและคำนึงถึงทัศนคติของผู้ใช้บริการด้วย

เอปโคเลอร์-โซว์เลอร์ เคทเทอร์รีน (Abdoler-Shroyer Katherine 1999-Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาดารงการใช้งานห้องสมุดสื่อการสอน (Library Media Centers) ที่เหมาะสมของของ Missouri Combined K-12 Schools กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนของโรงเรียนในท้องถิ่น โดยนำเสนอรูปแบบตารางการใช้งานเป็น 2 รูปแบบ คือนักเรียนชั้นประถม และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดสื่อการสอนสามารถให้บริการนักเรียนได้ 88% ของพื้นที่ที่รับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ตารางการให้บริการห้องสมุดสื่อการสอนของนักเรียนชั้นประถมของโรงเรียนไม่ควรกำหนดระยะเวลาของการเข้ามาใช้บริการ ควรให้นักเรียนได้เข้ามาเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อเป็นการฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น จากการสำรวจพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาควรมีตารางการใช้สื่อการสอนทุกสัปดาห์ ในทางตรงกันข้าม 83% ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ตารางการใช้งานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาควรมีการยืดหยุ่น โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องจัดตารางให้นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุดสื่อการสอนทุกสัปดาห์ก็ได้

โตเปอร์สกินเนลส์ (Neil F. Toporski 1999:Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของศูนย์วิทยบริการและสื่อมัลติมีเดียนานาชาติ The International Multimedia Resource Center (IMRC) แห่งมหาวิทยาลัย Lehigh จุดประสงค์ของศูนย์นี้เพื่อให้บริการด้านเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อมัลติมีเดียเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทางด้านวัฒนธรรมต่างประเทศ การเรียนภาษา ทั้งในด้านทักษะการฟัง อ่าน และพูด วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาว่า (1) ศูนย์ IMRC สามารถสนับสนุนให้ภาควิชาต่างๆ มีการนำนวัตกรรมการศึกษาใช้ในการสอนหรือไม่ และ (2) การทำงานของ IMRC มีการนำเอานวัตกรรมการศึกษามาใช้เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจได้มากขึ้นหรือไม่

ผลการวิจัยสรุปว่า ศูนย์ IMRC มีการประยุกต์เอาหลักการ Constructivism และการเรียนรู้แบบร่วมมือกันมาใช้ในการบริการ บุคลากรในศูนย์มีการให้คำแนะนำและพัฒนา

สิ่งแวดล้อมในศูนย์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยตลอด ผู้วิจัยสรุปว่า การนำหลักการ Constructivism มาใช้จะทำให้การเรียนรู้วัตกรรมการศึกษาของนักศึกษามาความง่ายขึ้น

อัลเมนเนลไฟ จาเบอร์ โมฮัมหมัด (Almenaiifi, Jaber Mohammed, 1999:Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดโปรแกรมสื่อการสอนของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา (ETC) ของคณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย Kuwait โดยทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์นโยบายและการดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้ (1) ภาระหน้าที่ของศูนย์ (2) โครงสร้างองค์กรของศูนย์ (3) ภาระหน้าที่และคุณสมบัติของบุคลากร (4) ภาระหน้าที่ และการกำหนดนโยบายของผู้บริหารศูนย์ (5) ประเภทของสื่อการสอนที่ให้บริการ (6) ประเภทของลักษณะของโครงการฝึกอบรมของศูนย์ (7) งบประมาณ และ(8) บริการและกิจกรรมของศูนย์ การวิจัยนี้ใช้แบบประเมินของ Stake Countenance Model เพื่อประเมินการดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงาน โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจาก ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนในวิชาต่างๆ ของคณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย Kuwait

ผลการวิจัยสรุปว่า (1) กลุ่มตัวอย่างทราบและอยากเข้าไปใช้บริการของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาในระดับปานกลาง (2) ผู้บริหารและบุคลากรของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ(3) อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าการจัดฝึกอบรม เผยแพร่วิธีการใช้สื่อการสอน การประเมินผลการใช้สื่อการสอน และการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร เพราะอาจารย์ผู้สอนขาดทักษะในการใช้และประเมินผลสื่อการสอนและทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าภาครัฐควรให้การสนับสนุนในด้านการใช้สื่อการสอนให้มากขึ้น และมีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาในทุกๆ สถาบันการศึกษาด้วย

โดยสรุป จากรายงานวิจัยต่างประเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูและนักเรียนมีโอกาสในการร่วมกิจกรรมและรับบริการจากบุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษาอย่างเต็มที่ แต่ในบางประเทศยังพบปัญหา และอุปสรรคในการใช้วัสดุทัศนวัสดุของครูทั้งด้านการขาดแคลน วัสดุทัศนวัสดุ เงิน ความรู้ ความชำนาญในการผลิต การใช้ห้องเรียนที่เหมาะสม แหล่งบริการสื่อการสอนไม่สอดคล้องกับภาพรวมของหลักสูตร โครงสร้างขาดความเหมาะสมในเรื่องของประเภทสื่อและการให้บริการ ซึ่งควรมีการพัฒนาการบริหารงานและโครงสร้างองค์กรที่เป็นระบบ เพื่อให้ศูนย์สื่อการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยภาพรวมสรุปได้ว่า จากรายงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ศูนย์สื่อการศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมระบบการศึกษาในปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมากขึ้น มีการคิดค้นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ ที่เชื่อมต่อ

การจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตัวเองทุกที่ ทุกเวลา ศูนย์สื่อการศึกษาจึงเป็นศูนย์การบริการผลิตสื่อการสอนต่าง ๆ ที่ทั้งครู นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความต้องการใช้ จากผลการวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศจะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ และจัดทำวิจัยครั้งต่อไป แต่ผลจากรายงานการวิจัยต่าง ๆ นั้น ยังไม่ตรงกับความต้องการของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยจึงได้สรุป วิเคราะห์ผลการวิจัย และจัดทำรายงานการวิจัยในประเด็นของความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา (4) ด้านการบริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน (6) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีขั้นตอนดำเนินการครอบคลุม (1) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2,974 คน จากโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 199 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามตาราง Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 353 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 3 ตอน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 165 ข้อ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 กำหนดสิ่งที่จะสอบถาม ประกอบด้วย ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษา จำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา (4) ด้านการบริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน (6) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน

2.2 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม และเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	แปลความหมาย
5	ความต้องการระดับมากที่สุด
4	ความต้องการระดับมาก
3	ความต้องการระดับปานกลาง
2	ความต้องการระดับน้อย
1	ความต้องการระดับน้อยที่สุด

2.4 สร้างแบบสอบถาม โดยเอาแนวคิดมาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์สอน สอนในกลุ่มสาระ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา จำนวน 41 ข้อ (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 19 ข้อ (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 19 ข้อ (4) ด้านการบริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 14 ข้อ (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน จำนวน 13 ข้อ (6) ด้านมาตรฐานการด้านการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 31 ข้อ (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 5 ข้อ และ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน จำนวน 23 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดตั้งและบริการของศูนย์สื่อการศึกษาของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 1 ข้อ

2.5 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก หน้า 77) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะทำการทดสอบความถูกต้องรวมทั้งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการวัด และตรวจสอบข้อคำถามทุกข้อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ชัดเจนแจ่มแจ้ง เข้าใจตรงกัน (ผลการรับรองคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ใน ภาคผนวก)

เกณฑ์การให้คะแนนการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผู้ศึกษาค้นคว้านำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) แล้วหาค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

+ 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
0	ถ้าไม่แน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
- 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามไม่มีความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อคำถามจากการพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq .50$ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องเชิงเนื้อหาทั้ง 8 ด้าน ซึ่งผลพบว่าข้อคำถามรายข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.60 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกข้อ (ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามในภาคผนวก ง หน้า 97)

2.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 30 คน 30 ฉบับ

2.7 เลือกข้อคำถามที่ได้ทดลองใช้ นำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อคำถามทั้งหมด

2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ปรับปรุงแบบสอบถามและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้สอบถามกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย (เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใน ภาคผนวก ข หน้า 79)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือให้ครูตอบแบบสอบถาม และขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเดินทางไปโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยเข้าเก็บข้อมูลและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลไม่สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. วัน เวลา ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2555 – วันที่ 15 มิถุนายน 2555

5. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 ฉบับ มีความสมบูรณ์ 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.90 เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ โดยสูตร ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจอห์น ดับบลิว และเจมส์ วี คาห์น (John W. Best and James V. Kahn) ดังนี้ (Best, John W. and Kahn, James V. 1993) ซึ่งมีสูตรดังนี้

4.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการหาระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยใช้คอมพิวเตอร์คำนวณ ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{การหาค่าคะแนนเฉลี่ย} \quad \bar{x} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 n แทน จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

การวิเคราะห์แบบสอบถามระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของริเคอร์ (Likkert Rating Scale) ดังนี้

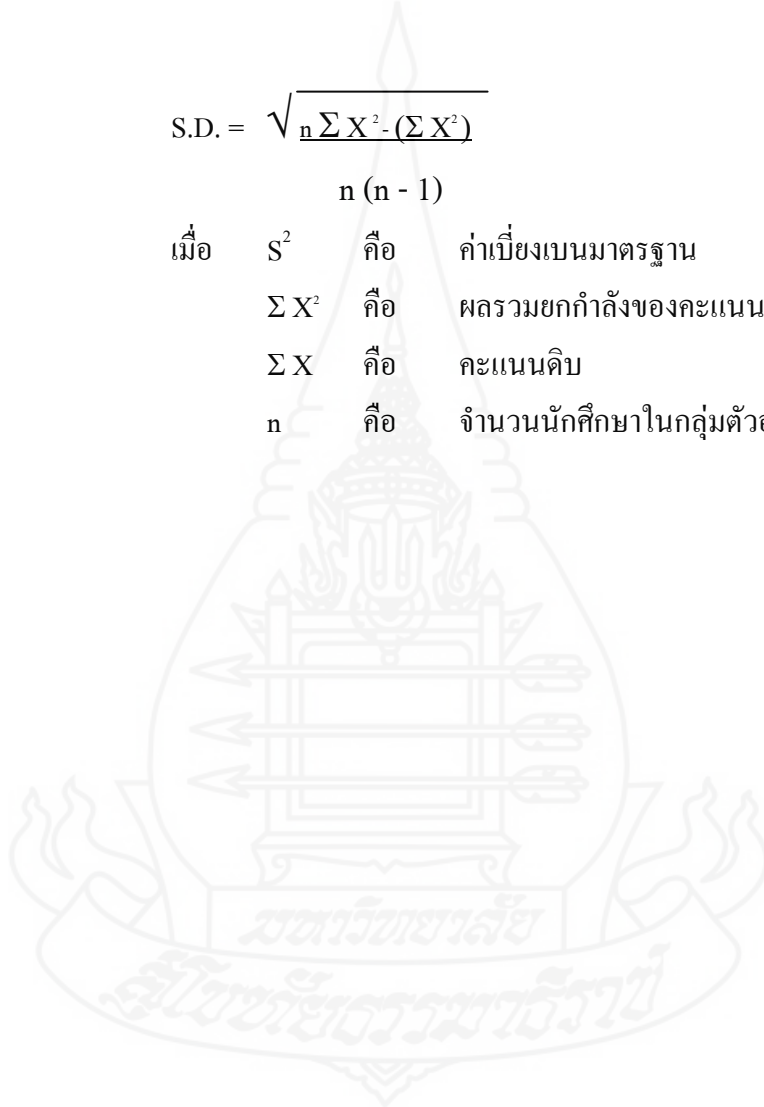
ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ความต้องการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ความต้องการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ความต้องการน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ความต้องการน้อยที่สุด

4.2.2 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (Lefferty, Peter and Rowe, Julain, : 1995)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S^2	คือ	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	คือ	ผลรวมยกกำลังของคะแนนทั้ง n จำนวน
	$\sum X$	คือ	คะแนนดิบ
	n	คือ	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามทัศนะของครูในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน สอนกลุ่มสาระ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา รายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	160	47.80
	หญิง	175	52.20
รวม		335	100
2	วุฒិการศึกษาสูงสุด		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
	ปริญญาตรี	315	94.00
	ปริญญาโท	19	5.70
	สูงกว่าปริญญาโท	1	0.30
รวม		335	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
3	ประสบการณ์สอน		
	ต่ำกว่า 5 ปี	59	17.60
	5 – 10 ปี	55	16.40
	11 – 15 ปี	62	18.50
	มากกว่า 15 ปี	159	47.50
รวม		335	100
4	สอนกลุ่มสาระ		
	ภาษาไทย	125	37.30
	คณิตศาสตร์	42	12.50
	สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	41	12.20
	ศิลปะ	23	6.90
	ภาษาต่างประเทศ	22	6.60
	วิทยาศาสตร์	28	8.40
	สุขศึกษา และพลศึกษา	33	9.90
	การงานและเทคโนโลยี	21	6.30
รวม		335	100
5	ขนาดโรงเรียน		
	ขนาดเล็ก	16	4.80
	ขนาดกลาง	267	79.70
	ขนาดใหญ่	52	15.50
รวม		335	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
6. ประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา			
	สำเร็จการศึกษาด้านศูนย์สื่อการศึกษาโดยตรง	15	4.50
	เคยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านศูนย์สื่อการศึกษา	217	64.80
	ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราด้วยตนเองด้านศูนย์สื่อการศึกษา	38	11.30
	ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง	26	7.80
	ไม่เคยได้รับการศึกษา ฝึกอบรม สัมมนา หรือ มีประสบการณ์ด้านนี้เลย	39	11.60
รวม		335	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด จำนวน 335 คน จำแนกตามเพศ เพศหญิง ร้อยละ 52.20 เพศชาย ร้อยละ 47.80 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 94.00 ปริญญาโท ร้อยละ 5.70 สูงกว่าปริญญาโท ร้อยละ 0.30 จำแนกตาม ประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 47.50 ประสบการณ์สอน 11-15 ปี ร้อยละ 18.50 ประสบการณ์สอนต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 17.60 ประสบการณ์ 11-15 ปี ร้อยละ 16.40 จำแนกตามการสอน กลุ่มสาระภาษาไทย ร้อยละ 37.30 ภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 12.50 คณิตศาสตร์ ร้อยละ 12.20 ศิลปะ ร้อยละ 9.90 สุขศึกษา และพลศึกษา ร้อยละ 8.40 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 6.90 สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ร้อยละ 6.60 และการทำงานและเทคโนโลยี ร้อยละ 6.30 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดกลาง ร้อยละ 79.70 ขนาดใหญ่ ร้อยละ 15.50 ขนาดเล็ก ร้อยละ 4.80 จำแนกตามประสบการณ์ ด้านเทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา ครูส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านศูนย์สื่อการศึกษา ร้อยละ 64.80 ไม่เคยได้รับการศึกษา ฝึกอบรมสัมมนา หรือ มีประสบการณ์ด้านนี้เลย ร้อยละ 11.60 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราด้วยตนเองด้านศูนย์สื่อการศึกษา ร้อยละ 11.30 ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ร้อยละ 7.80 และสำเร็จการศึกษาด้านศูนย์การศึกษาโดยตรง ร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัด เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 รายละเอียดตามตารางที่ 4.2-4.10

ตารางที่ 4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา โดยภาพรวม

ข้อที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	ด้านประเภทของสื่อการศึกษา	4.49	.12	มาก
2	ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	4.15	.19	มาก
3	ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา	4.45	.25	มาก
4	ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	4.46	.23	มาก
5	ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน	4.18	.15	มาก
6	ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา	4.13	.27	มาก
7	ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา	4.41	.44	มาก
8	ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน	3.70	.19	มาก
รวม		4.25	.14	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = .14) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.49$, S.D = .12)

ตารางที่ 4.3 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	สื่อสิ่งพิมพ์	4.44	.31	มาก
2	สื่อโสตทัศน	4.50	.30	มากที่สุด
3	สื่อเสียง	4.47	.60	มาก
4	สื่อภาพนิ่ง	4.24	.40	มาก
5	ภาพเคลื่อนไหว	4.75	.31	มากที่สุด
6	สื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.80	.40	มากที่สุด
7	ชุดการสอน	4.43	.49	มาก
8	เครื่องมือ/อุปกรณ์สื่อ โสตทัศน	4.29	.17	มาก
รวม		4.49	.16	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความต้องการของครู ด้านประเภทของสื่อการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D = .16) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ระดับมากที่สุด 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 4.80$, S.D = .40)

ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1.	การให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน	4.43	.46	มาก
2.	การให้บริการด้านประเภทการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	4.30	.37	มาก
3.	การให้บริการด้านการผลิตสื่อภาพนิ่ง	3.76	.42	มาก
4.	การให้บริการด้านการผลิตสื่อเสียง	4.19	.53	มาก
5.	การให้บริการด้านการผลิตภาพเคลื่อนไหวภาพและเสียง	3.84	.29	มาก
6.	การให้บริการด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.33	.48	มาก
7.	การให้บริการผลิตสื่อประสม	4.20	.35	มาก
	รวม	4.15	.19	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการให้บริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D = .19) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D = .46)

ตารางที่ 4.5 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน	4.20	.30	มาก
2	การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน	4.43	.64	มาก
3	การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล	4.72	.17	มากที่สุด
รวม		4.45	.24	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D = .24) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D = .17)

ตารางที่ 4.6 ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน	4.76	.48	มากที่สุด
2	รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการสอน	4.62	.36	มากที่สุด
3	ลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา	4.00	.35	มาก
รวม		4.46	.23	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D = .23) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้บริการคำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D = .48)

ตารางที่ 4.7 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	จำนวนสื่อที่ให้ยืม	3.90	.31	มาก
2	ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ	4.94	.19	มากที่สุด
3	วิธีการยืม/ จองสื่อการสอน	4.56	.43	มากที่สุด
4	กำหนดการยืม – คืน	3.31	.40	มาก
รวม		4.17	.15	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความต้องการของครูด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D = .15) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ระดับมากที่สุด 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ ($\bar{X} = 4.94$, S.D = .19)

ตารางที่ 4.8 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ	3.85	.28	มาก
2	จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.14	.48	มาก
3	จัดเตรียมสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก	4.13	.39	มาก
4	จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	4.47	.52	มาก
5	กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน	4.50	.23	มากที่สุด
6	กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน	3.69	.49	มาก
รวม		4.13	.27	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความต้องการของครู ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D = .27) และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.50$, S.D = .23)

ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	การกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน	4.43	.56	มาก
2	ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษา อื่น ๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน	4.40	.40	มาก
รวม		4.41	.44	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D = .44) และเมื่อพิจารณารายข้อ ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.43$, S.D = .56)

ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการ เรียนการสอน	3.88	.24	มาก
2	ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน	3.68	.59	มาก
3	ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่ง แวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา	3.57	.41	มาก
4	ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อ การสอน	3.66	.23	มาก
รวม		3.70	.19	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความต้องการของครู ด้านความต้องการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D = .19) และเมื่อพิจารณารายข้อ ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.88$, S.D = .24)

ตอนที่ 3
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในระดับโรงเรียนมากกว่าจัดตั้งในระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อช่วยลดระยะเวลาในการเดินทาง และเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ผู้ต้องการใช้ศูนย์
2. ควรจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษา ที่มีความพร้อมในการดำเนินงานทุกรูปแบบ ที่รวมทั้งงานห้องสมุด งานโสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกัน และบริการอื่น ๆ ที่มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ
3. ควรมีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาอย่างเป็นทางการทั้งในเรื่องของสถานที่ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการ
4. ควรมีการสำรวจความต้องการในการใช้และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
5. ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและตรงกับความต้องการ สำหรับการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา
6. ควรจัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบศูนย์สื่อการศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ โดยเฉพาะ เช่น สาขาโสตทัศนศึกษา สาขาเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา เป็นต้น
7. ควรมีแผนการพัฒนาครูหรือส่งเสริมครูในการพัฒนาความสามารถที่จะนำสื่อการสอนมาช่วยในการสอน เช่น การจัดการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการใช้สื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง
8. ควรส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงการเพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ครูมีการใช้สื่อหรือผลิตสื่อ ได้ดียิ่งขึ้นก่อนการจัดตั้งและบริการของศูนย์สื่อการศึกษา
9. ควรจัดอบรมทบทวนหลักสูตรต่าง ๆ ที่เคยอบรมผ่านไปแล้วเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงอย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง
10. ควรเปิดอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนประเภทสื่อ CAI การจัดทำทเรียนสำเร็จรูป การใช้อินเทอร์เน็ต และเอกสารประกอบการสอน
11. ควรจัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การบริการ การใช้ และติดตามผล ตลอดจนร่วมแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทางโรงเรียน
12. ควรส่งครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีศูนย์สื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดกำลังใจในการจัดตั้งและบริการของศูนย์สื่อการศึกษา

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และดำเนินการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 1) เพื่อศึกษาความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- 2) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการบริการวิชาการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- 3) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- 4) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- 5) เพื่อศึกษาความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- 6) เพื่อศึกษาความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา
- 7) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

8) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาคอขวดของผู้สอนของครู ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ประชากร ได้แก่ ครู ระดับประถมศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2,974 คน จากโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 199 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามตาราง Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 353 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการ ศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับสอนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 จำนวน 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 165 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ **ขั้นที่ 1** กำหนดสิ่งที่ จะประเมิน **ขั้นที่ 2** ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง แบบสอบถาม และเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการ สร้างแบบสอบถาม **ขั้นที่ 3** กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม **ขั้นที่ 4** สร้างแบบสอบถาม **ขั้นที่ 5** ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ **ขั้นที่ 6** ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ **ขั้นที่ 7** ทดลองใช้ แบบสอบถาม **ขั้นที่ 8** นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อไป

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และส่งให้โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลทางไปรษณีย์ จำนวน 353 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 340 ฉบับและมีความสมบูรณ์ 235 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.90

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการวิจัย

ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาที่จบส่วนใหญ่เป็นวุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี สอนกลุ่มสาระภาษาไทย ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และมีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษาฝึกปฏิบัติการมาบ้าง

1.4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา สรุปได้ว่า ระดับความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยด้านประเภทของสื่อการศึกษา มีระดับความต้องการมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า

- 1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา มีระดับความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด
- 2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนมากที่สุด
- 3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคลมากที่สุด
- 4) ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนมากที่สุด
- 5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน มีระดับความต้องการช่วงเวลาการเปิดให้บริการมากที่สุด
- 6) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนมากที่สุด
- 7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจนมากที่สุด
- 8) ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน มีระดับความต้องการการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอนมากที่สุด

2. อภิปรายผล

ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยดา ทองประสิทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาโดยภาพรวมในระดับมาก

1) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านประเภทของสื่อการศึกษา มีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน โดยรัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนเพื่อเร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้มีระบบการเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ เป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ บุญช่วย (2538 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูต้องการสื่อการสอนดนตรีทางวิทยุทัศน์ซึ่งเป็นสื่อประเภทภาพและเสียงมากที่สุด

2) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนมากที่สุด สอดคล้องกับเฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูอาจารย์ต้องการให้ศูนย์สื่อศึกษามีการจัดฝึกอบรมการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา และให้บริการแนะนำแหล่งที่สามารถยืมสื่อได้

3) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคลมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของแกมवास ธรรมเดช (2539 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูและบุคลากรต้องการให้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมทางวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของครู

4) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของนางเยาว์ ศรีเกตุ (2539 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูพลศึกษามีความต้องการคำแนะนำปรึกษาด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และมนต์ชัย มนุชาราม (25836 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ควรมีการสำรวจความต้องการการใช้และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และจัดการบริการตามผลประเมินได้ ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

5) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน มีระดับความต้องการช่วงเวลาการเปิดให้บริการมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของนัยนา นุรารักษ์ (2539) ที่พบว่า การบริการที่ศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์ควรจัดให้มีการบริการ การใช้ รวมทั้งคำแนะนำการใช้งาน การบริการคั่นคว่าต่างๆ บริการยืม คืบ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารและสื่อการสอน และสอดคล้องกับพวงแก้ว กล้ากลาง (2541 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า นิสิตมีความต้องการ ให้มีวิธีการยืมสื่อได้ด้วยตนเองโดยผ่านอุปกรณ์อัตโนมัติ

6) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรัตน์ ชูใสว (2533 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า โสตทัศนูปกรณ์ สื่อการสอน และนวัตกรรมทางการศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ ทั้ง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นต่อการเรียนการสอนปัญหาของครูได้แก่ โสตทัศนูปกรณ์มีจำกัด ขาดงบประมาณในการจัดหา โสตทัศนูปกรณ์ที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เพียงพอ และห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์

7) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา มีระดับความต้องการการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะดา ทองประสิทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการสอนควรมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน

8) ความต้องการของครูระดับประถมศึกษาด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน มีระดับความต้องการการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะดา ทองประสิทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอนควรรหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการด้านประเภทของศูนย์สื่อศึกษามีมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ควรจัดเตรียมประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของครู รวมทั้งฝึกอบรมการใช้สื่อให้ครูสามารถใช้ได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด

3.1.2 ด้านประเภทของสื่อการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ควรจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูช่วยส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1.3 ด้านการบริการผลิตสื่อการสอน ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ควรจัดให้มีการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน เพื่อคอยให้คำปรึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

3.1.4 ด้านการให้บริการวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคลมากที่สุด ดังนั้น ควรจัดหลักสูตรการฝึกอบรมทางวิชาการให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของครู เพื่อช่วยเพิ่มคุณภาพทางด้านวิชาการของครูให้มากยิ่งขึ้น

3.1.5 ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษา ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนมากที่สุด ดังนั้น ควรมีการสำรวจความต้องการและควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการใช้สื่อการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3.1.6 ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการช่วงเวลาการเปิดให้บริการมากที่สุด ดังนั้น ควรจัดการช่วงระยะเวลา เปิดให้บริการให้เหมาะสมและสะดวกตรงตามความต้องการของครู เพื่อช่วยให้ครูบริหารจัดการเวลาในการใช้บริการได้อย่างเหมาะสม

3.1.7 ด้านมาตรการการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการด้านวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนมากที่สุด ดังนั้น ควรพิจารณาและคัดเลือกสื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการสอน สอดคล้องกับเนื้อหาและตรงตามความต้องการของครู เพื่อช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.1.8 ด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจนมากที่สุด ดังนั้น ควรกำหนดรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่าย

ให้ครอบคลุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะดวกต่อการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ของผู้ใช้บริการศูนย์สื่อการศึกษา

3.1.9 ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาลูกอุปสรรคของผู้สอนอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ควรแก้ไขปัญหาลูกสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน การเลือกและการใช้สื่อ เพื่อช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูมีความต้องการด้านประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยและพัฒนาโครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2532) *คู่มือศูนย์สื่อการศึกษา กลุ่มโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- แกมवास ดร.ณเดชะ (2539) ความต้องการของครูในการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จรรยา เหนียนเฉลย (2535) *เทคโนโลยีการศึกษา กรุงเทพมหานคร สหมิตรออฟเซต*
- จันทร์ ปัทมสุนทร (2535) ศึกษาความต้องการศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต
ตามความคิดเห็นของอาจารย์ วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ฉวีวรรณ ตันติแก้วประโชชน์ (2543) สภาพแวดล้อมและความต้องการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทาง
การศึกษาของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ
- เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541) สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) *เทคโนโลยีการศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา หน้าที่ 1 หน้า 9 – 11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ชิน คล้ายปาน (2532) *เทคโนโลยีทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ฝ่ายบริการสื่อการศึกษา
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) *การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช*
- ณรงค์ มุกดาสว่าง (2540) ศูนย์สื่อการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์

ปรัชญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ดวงสุดา แสงสุดา (2542) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน วิทยานิพนธ์ปรัชญาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วิทยานิพนธ์ปรัชญาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
โสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทรงชัย ลิ้มปพฤกษ์ (2532) โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาของสำนักงานเขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปรัชญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ทัศนีย์ บุญชูวิทย์ (2534) ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารงานของ
ศูนย์สื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยานิพนธ์ปรัชญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2540) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน
ประถมศึกษายายโอกาสของเยาวชนไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้
วิทยานิพนธ์ ปรัชญา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล
- เทพ การะเกด (2505) วารสารประชากรศึกษา 1 (สิงหาคม) : 46-50
- เทียน ทองแก้ว (2528) รูปแบบและแนวคิดการจัดศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษา ทางเลือกหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพการเรียน
การสอนในระดับประถมศึกษา วารสารพัฒนาหลักสูตร 40,1 (กรกฎาคม):14-19
- ธนรัตน์ แสงรัตนชัยกุล (2546) ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรอำเภอ
สวรรคโลกและอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย วิทยานิพนธ์ปรัชญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ธวัช ช่อสัจย์ (2539) โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาสำหรับโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้า วิทยานิพนธ์ปรัชญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร
การเรียนและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- นางเยาว์ ศรีเกตุ (2539) สภาพปัญหาและความต้องการนิเทศของครูพละในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นพรัตน์ ชูไสว (2533) โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นัยนา นุรารักษ์ (2539) ศึกษารูปแบบการนำเสนอการจัดศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์ วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- นำชัย ทนุผล และสุนิสา ทนุผล (2532) การวางแผนและการประเมินผลโครงการส่งเสริม เชียงใหม่
ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- บันลือ พฤษะวัน (2519) การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531) การบริหารและการนิเทศงาน โสตทัศนศึกษา
พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปิยะดา ทองประสิทธิ์ ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่
การศึกษาสงขลา เขต 3 การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยี และการสื่อสาร สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2538) จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย กรุงเทพมหานคร สยามศึกษา
- พุทธินคร ด้อยสำราญ (2536) สภาพความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาในวิทยาลัยสารพัดช่างและ
วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าพระนครเหนือ
- ภูชงค์ อังคปริษาเศรษฐ์ (2531) นวัตกรรมการศึกษา กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มนต์ชัย มนุชาราม (2536) การศึกษารูปแบบศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับวิทยาลัยเทคนิค
โพธาราม วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี
เทคนิคศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- มนตรี ดวงจิโน (2546) เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา วารสารวิชาการ 12,4
(สิงหาคม-กันยายน) : 287-288

- มนตรี มีสูงเนิน (2551) ความต้องการของพนักงานครูเทศบาลและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนสำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสกลนคร การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มยุรี ศรีมงคล (2541) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนบ้านแควมะกอก อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เรวัตติ เปี่ยมระลึก (2523) โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ลีลา สีนานุเคราะห์ (2525) ปัญหาการพัฒนาสมรรถภาพด้านวิชาการของบุคลากร กรรมการฝึกหัดครู วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วงศ์ลดดา วรชงไชย (2543) โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาของกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิจิตร ศรีสอ้าน (2519) หลักการบริหารการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- วิชัย นิมทรงธรรม (2533) การนำเสนอรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชุนา ปาณปทุมฉ้าง (2541) การนำเสนอรูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2544) การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตบางแค สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศิริพงษ์ พะยอมแย้ม (2533) การเลือกและการใช้สื่อการสอน กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

- สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534) เทคโนโลยีการเรียนการสอน กรุงเทพมหานคร กรมการศาสนา
- สราวุธ ศิริสุขประเสริฐ (2531) โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเดียมสำหรับกลุ่ม
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต
สาขาการวิจัยและหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สันติ วิจักรขณาลัญญ์ (2546) รูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐานเพื่อการ
เรียนรู้ วารสารวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี 122,31 (มกราคม-มีนาคม) :
40-41
- สามารถ คงศรี (2545) การศึกษารูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สิริพร จันทวรรณ (2524) ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 8 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2532) คู่มือศูนย์สื่อการศึกษา
กรุงเทพมหานคร ชุมชนุสสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2542 กรุงเทพมหานคร สำนักนายกรัฐมนตรี
- ลำเภา วรางกูร (2519) เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การบริหาร ใส่ตทัศน์ศึกษา
กรุงเทพมหานคร แผนกวิชาใส่ตทัศน์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุรินทร์ สรสิริ (2515) ครูดินนั้นเป็นอย่างไร วารสารวิทยาจารย์ 71,5 (กรกฎาคม) : 3-9
- อชิรญา หกสุวรรณ (2541) รูปแบบศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในมหาวิทยาลัย
ของรัฐบาล วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยสารคาม
- อัจฉรา จิตรวงษ์นันท์ (2539) สภาพปัญหาและความต้องการ การจัดการเรียนการสอนกลุ่มงาน
พื้นฐานอาชีพในโรงเรียนปทุมศึกษา จังหวัดน่าน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาใส่ตทัศน์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อัจฉรา ตั้งสงบ (2535) การดำเนินการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาพหุติกรมการใช้ใส่การเรียนการสอน
ของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านห้วยเป่า จังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปทุมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548) *การจัดการและนิเทศการศึกษา* กรุงเทพมหานคร

Abdoler-Shroyer, Katherine (1999) A Study of the Scheduling of classes in the library media centers of Missouri combined K–12 schools serving their student populations with one library media center Master Abstracts International

Achebo, Nubi Kosmas (1990) The Learning Resource Center: A Model for Nigerian University Doctoral Dissertation Southern Illinois University

Almenaifi, Jaber Mohammed (1999) An investigation of the Programmatic direction of the Best

Burt N. W. (1981) The School Library Media Center In As Era of Hange Programs/Service Seen As Supportive By Student Teachers Principals and Media Specialist *Dissertation Abstracts International* 9(3) 21-27

De Kieffer (1965) *The Center for Applied Research in Education* New York Inc

John W. and Kahn, James V. (1993) Research in Education at Kuwait University Dissertation Abstract International

Lafferty, Peter and Rowe, Julain (1995) New Jersey. 2 nd ed. Prentice – Hall. The Hutchison Dictionary of Science. Helicon. 2 nd ed. Oxford Great Britain.

Neil F. Toporski (1999) The role of the International Multimedia Center in the Adoption of Instructional Tecnologiea at Lehigh University (Pennsylvania) Dissertation Abstract International

Purvis C. The Bibb Country IMC *Audio Visual Instruction* 14 (September) 1969 : 7

Robert W. Richey (1985) *Plamming for Teacher* New York McGraw Hill Book Company Inc

Wilkinson G.L. (1980) *Media in instruction: 60 years of research* Washington D.C.:The Brooking Institution

(<http://www.blonggang.com/>) Retrieved October 18 2011

(<http://www.sakonarea1.com/>) Retrieved October 18 2011

(<http://www.moe.go.th>) Retrieved October 18 2011

(<http://www.banpraknfe.com/webboard/index.php?topic=2158.0>) Retrieved December 9 2011

(<http://www.dei.ac.th/ac/06.doc>) Retrieved December 9 2011

(<http://www7.brinkster.com>) Retrieved July 13 2012

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบช่วยธรรมมาภิบาล

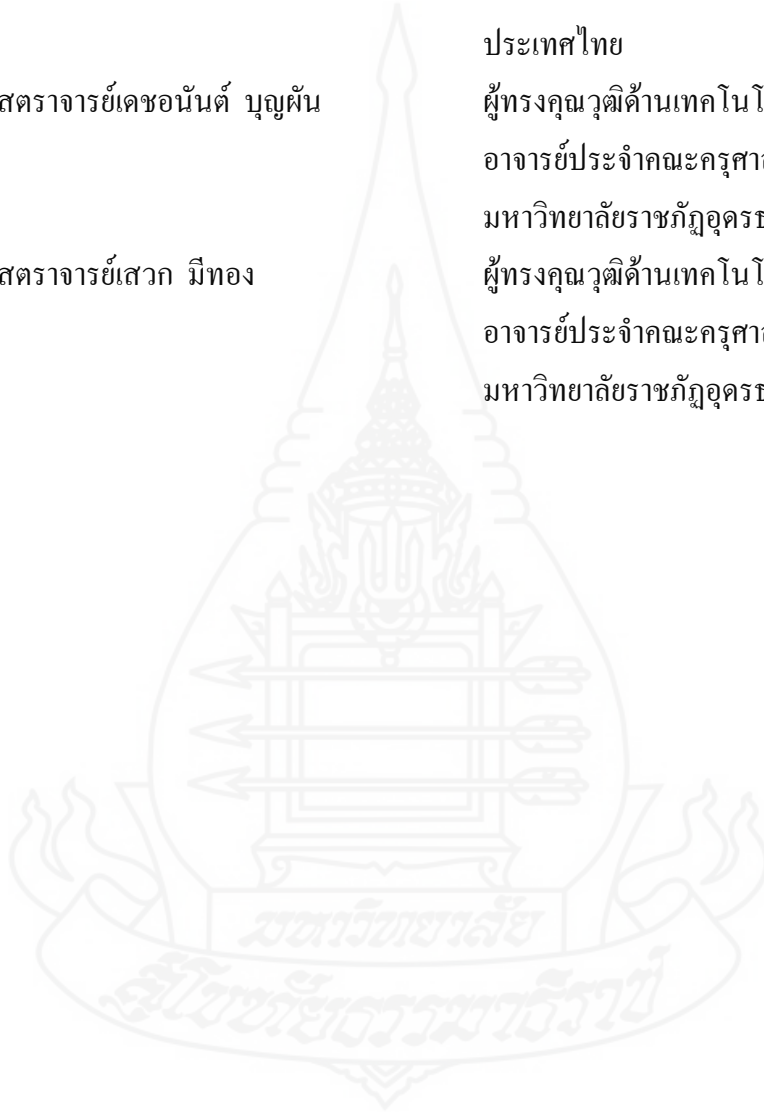
ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

1. ดร.รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา หัวหน้าฝ่ายการศึกษาองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เดชอนันต์ บุญผัน	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสวก มีทอง	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

2. ความคิดเห็นของท่านและข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ จะเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น

3. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 แบ่งความต้องการออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1. ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา
2. ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา
3. ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา
4. ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา
5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน
6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์

สื่อการศึกษา

7. ความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์การศึกษา
8. ความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

ตอนที่ 3 ความต้องการและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

อธิปัตย์ ภูมิทอง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตรงกับสถานภาพตามความเป็นความจริงของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. ท่านมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับใด

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท

3. ท่านมีประสบการณ์สอนจำนวนเท่าใด

- ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี
 11 – 15 ปี มากกว่า 15 ปี

4. ท่านสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด

- ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ
 คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา
 ศิลปะ การงานและเทคโนโลยี

5. โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนขนาดใด

- ขนาดเล็ก (นักเรียน 1 – 120 คน)
 ขนาดกลาง (นักเรียน 121 – 600 คน)
 ขนาดใหญ่ (นักเรียน 601 – 1,500 คน)

6. ท่านมีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา โดยเฉพาะด้านศูนย์สื่อการศึกษา ในระดับใด

- เคย
 สำเร็จการศึกษาด้านศูนย์สื่อการศึกษาโดยตรง
 เคยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านศูนย์สื่อการศึกษา
 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราด้วยตนเองด้านศูนย์สื่อการศึกษา
 ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
 ไม่เคยได้รับการศึกษา ฝึกอบรม สัมมนา หรือมีประสบการณ์ด้านนี้เลย

ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนครเขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตรงกับสถานภาพตามความเป็นจริงของท่าน

1. ความต้องการประเภทของสื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1.1 สื่อสิ่งพิมพ์					
1) หนังสือพิมพ์					
2) ตำรา					
3) วารสาร					
4) จุลสาร					
5) สารานุกรม					
6) พจนานุกรม					
7) รายงานการวิจัย					
8) แบบเรียน					
9) คู่มือหลักสูตร คู่มือนักเรียน					
10) หนังสืออ้างอิง					
1.2 สื่อโสตทัศน					
1) แผนภูมิ					
2) แผนสถิติ					
3) แผนที่					
4) หุ่นจำลอง					
5) ตัวอย่าง					
6) สื่อของจริง					
1.3 สื่อเสียง					
1) ซีดีเสียง					
1.4 สื่อภาพนิ่ง					
1) ภาพถ่าย					
2) ภาพวาด					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3) ภาพชุด					
4) แผนภาพ					
1.5 ภาพเคลื่อนไหว					
1) วิดิทัศน์					
2) สไลด์คอมพิวเตอร์					
3) สื่อมัลติมีเดีย					
1.6 สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน					
2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์					
3) บทเรียน e-Learning					
1.7 ชุดการสอน					
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย					
2) ชุดการสอนรายบุคคล					
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม					
1.8 เครื่องมือ / อุปกรณ์สื่อโสตทัศน					
1) เครื่องคอมพิวเตอร์ / Notebook					
2) เครื่องพรีนเตอร์					
3) เครื่องฉายวิดีโอ โปรเจคเตอร์					
4) จอรับภาพ					
5) โทรศัพท์ สำหรับคอมพิวเตอร์รับส่งข้อมูล สารสนเทศภายนอก					
6) NETWORK สำหรับคอมพิวเตอร์รับส่งข้อมูล สารสนเทศภายนอก					
7) เครื่องรับโทรศัพท์					
8) เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์					
9) กล้องถ่ายภาพดิจิทัล					
10) เครื่องเล่นและบันทึกภาพ/ข้อมูลด้วยซีดีรอม					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
11) ชุดอุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง					

2.ความต้องการการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2.1 การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน					
1) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบครบวงจร					
2) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบบางส่วน					
2.2 การให้บริการการผลิตสิ่งพิมพ์					
1) ผลิตเอกสารประกอบการสอน					
2) ผลิตแผ่นพับ					
3) ผลิตโปสเตอร์					
2.3 การให้บริการผลิตสื่อภาพนิ่ง					
1) ภาพถ่าย					
2) ผลิตภาพวาด					
3) ผลิตภาพชุด					
4) แผนภาพ					
2.4 การบริการการผลิตสื่อเสียง					
1) ซีดีเสียง					
2.5 การให้บริการการผลิตภาพเคลื่อนไหวภาพและเสียง					
1) ผลิตรายการวีดิทัศน์ / ดีวีดี					
2) ผลิตสื่อมัลติมีเดีย					
2.6 การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1) ผลิตสไลด์คอมพิวเตอร์					
2) ผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน					
3) ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์					
4) ผลิตบทเรียนจาก E-Learning ผ่านเครือข่าย					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2.7 การให้บริการผลิตสื่อประสม					
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย					
2) ชุดการสอนรายบุคคล					
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม					

3. ความต้องการการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3.1 การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน					
1) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา					
2) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์ใหม่ที่ไม่อยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา					
3) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบบรรยายเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์					
4) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบวารสาร จุลสาร และสื่อทัศนูปกรณ์					
5) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบประกาศเสียดามสาย และสื่อทัศนูปกรณ์					
6) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบโปสเตอร์และสื่อทัศนูปกรณ์					
7) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบแสดงนิทรรศการ					
8) เผยแพร่ข้อมูล โดยผ่านทางเครื่องคอมพิวเตอร์					
9) แผ่นพับเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์					
3.2 การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน					
1) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน					
2) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน					
3) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับซ่อมบำรุงการเก็บรักษาสื่อ					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
4) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน					
3.3 การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล					
1) มีการจัดบริการชุดการสอนรายบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน					
2) มี Software ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถเข้ามาใช้บริการได้แก่ บทเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียน CAI					
3) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลผ่านเครือข่าย Internet หรือเชื่อมโยงกับเครือข่ายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
4) มีสถานที่สำหรับการศึกษารายบุคคล หรือกลุ่มย่อย โดยมีอุปกรณ์ที่ครบถ้วน เช่น หูฟัง เทป โทรทัศน์					
5) มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาการเรียน แนะนำและประเมินผลการเรียนรายบุคคล					
6) มีการจัดโปรแกรมการเรียน โดยเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้					

4. ความต้องการการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
4.1 การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน					
1) การออกแบบสื่อการสอน					
2) การผลิตสื่อการสอน					
3) การใช้สื่อการสอน					
4) การบำรุงรักษาสื่อการสอน					
5) การวิจัยสื่อการสอน					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
6) การเผยแพร่สื่อการสอนด้วยสื่อสิ่งพิมพ์					
7) การประเมินผลสื่อการสอน					
4.2 รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา					
1) การให้บริการแบบจุดเดียวครบจบ (One stop Services)					
2) การให้บริการ ณ สถานที่ทำงาน (On Site Services)					
3) การให้บริการภายในศูนย์สื่อการสอน					
4) การให้บริการทางโทรศัพท์					
4.3 ลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา					
1) แบบเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้					
2) แบบแนะนำให้ไปดำเนินการเอง					
3) แบบร่วมมือกันดำเนินการระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ขอรับบริการ					

5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
5.1 จำนวนสื่อที่ยืม					
1) ครั้งละ 1 ชิ้น					
2) ครั้งละไม่เกิน 2 ชนิด					
3) ครั้งละไม่เกิน 3 ชนิด					
5.2 ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ					
1) วันจันทร์ – ศุกร์ 8.00 – 16.00 น.					
2) วันจันทร์ – ศุกร์ 8.00 – 18.00 น.					
3) วันจันทร์ – เสาร์ 8.00 – 16.00 น.					
4) วันจันทร์ – เสาร์ 8.00 – 18.00 น.					
5.3 วิธีการยืม / จองสื่อการสอน					
1) การยืมด้วยตนเอง					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2) การยืมทางโทรศัพท์					
3) การยืมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต					
5.4 กำหนดการยืม - คืบ					
1) จำนวน 1 วัน					
2) จำนวน 3 วัน					
3) จำนวน 7 วัน					

6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
6.1 กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ					
1) ทุกเดือน					
2) ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง					
3) ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง					
6.2 จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก					
1) จัดหา การสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง					
2) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อเสียง เช่น ซีดี ประกอบการสอน เทปการอ่านทำนองเสนาะ					
3) จัดหาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โปรแกรม สื่อภาพเคลื่อนไหว คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อมัลติมีเดีย					
4) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อภาพ เช่น เทปวีดิ ทัศน์เพื่อการศึกษา					
5) จัดหาแหล่งวัสดุอุปกรณ์และแหล่งสื่อการสอนใหม่ ๆ					
6.3 การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก					
1) ห้องสมุดสื่อ					
2) ห้องสำหรับค้นคว้ารายบุคคล					
3) ห้องสำหรับวัสดุภาพเสียง					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
4) ห้องสำหรับให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์					
5) ห้องประชุม					
6.4 การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ					
1) โคมไฟให้แสงสว่าง					
2) ปลั๊กไฟ					
6.5 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน					
1) คัดเลือกจากความต้องการของครูผู้สอน					
2) คัดเลือกจากประโยชน์ใช้สอย					
3) คัดเลือกจากประสิทธิภาพและคุณสมบัติของสื่อ					
4) ศึกษาประเภทของสื่อที่ศูนย์สื่อการศึกษาอื่น ๆ แล้วนำมาพิจารณาประกอบ					
5) ความสอดคล้องของสื่อกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน					
6) คัดเลือกสื่อที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น					
7) คัดเลือกโดยการสำรวจข้อมูลสื่อที่น่าสนใจ และ มีคุณภาพ					
8) คัดเลือกจากคุณภาพของสื่อที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ					
9) คัดเลือกสื่อโดยพิจารณาจากราคาที่มีความ เหมาะสมกับคุณภาพของสื่อ					
10) การออกแบบสื่อมีความเหมาะสมกับการใช้งาน					
11) ความปลอดภัยในการใช้งาน					
12) สื่อสามารถนำไปใช้ในที่ต่าง ๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด					
6.6 กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน					
1) การจัดหาสื่อโดยบุคลากรของศูนย์ที่ผลิตขึ้นเอง					
2) จัดซื้อจากบริษัทห้างร้านที่น่าเชื่อถือ					
3) การขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่าง ๆ					
4) การแลกเปลี่ยนสื่อกับศูนย์สื่อการศึกษาหรือ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ					

7. ความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
7.1 ลักษณะของการเชื่อมโยง					
1) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับโรงเรียน					
2) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน					
3) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับเขตพื้นที่					
4) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในส่วนกลาง					
7.2 ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน					

8. ความการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
8.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน					
1) ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอน					
2) ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน					
3) ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน					
4) นักเรียนไม่สนใจเท่าที่ควร					
5) ใช้สื่อแล้วสอนไม่ทันหลักสูตรตามเวลาดำหนด					
6) หากกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการใช้สื่อได้ยาก					
7) ขาดการประเมินผลผู้เรียนหลังการใช้สื่อการสอน					
8) ขาดวิธีการประเมินผลการใช้สื่อการสอน					
9) ครูขาดความสนใจในการใช้สื่อการสอน					
8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน					
1) เวลาที่สอนในแต่ละครั้งมีน้อยเกินไป					
2) เสียเวลาในการเตรียมสื่อการสอนมาก					
3) ขาดสื่อการสอนที่ต้องการใช้					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
4) ขาดบุคลากรที่ให้บริการหรืออำนวยความสะดวก					
5) สื่อการสอนกระจายอยู่ที่ครูผู้สอนแต่ละท่านจึงไม่สามารถยืมใช้ได้					
8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา					
1) สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ใช้สื่อการสอน					
2) มีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า เช่น ไฟดับ ไฟลัดวงจร					
3) ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้กระแสไฟฟ้า					
8.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน					
1) ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน					
2) ไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน					
3) ขาดเวลาในการผลิตสื่อการสอน					
4) ขาดผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อการสอน					
5) ไม่ทราบข่าวสารหรือข้อมูลของสื่อการสอนใหม่ๆที่เกิดขึ้น					
6) ไม่รู้จักแหล่งจำหน่ายสื่อการสอน					

ตอนที่ 3 ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดตั้งและบริการของศูนย์สื่อการศึกษาของ
ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ผลการรับรองคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

- (✓) ดี
- ( ) ปานกลาง เพราะ.....
- ( ) ปรับปรุง เพราะ.....
- .....
- .....
- .....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม .....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

- (✓) ดี
- ( ) ปานกลาง เพราะ.....
- ( ) ปรับปรุง เพราะ.....
- .....
- .....
- .....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม .....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... *เสนาะทอง*
 (..... *เสนาะทอง* .....))

ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

- (/) ดี
- ( ) ปานกลาง เพราะ.....
- ( ) ปรับปรุง เพราะ.....
- .....
- .....
- .....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... *ควรนำผลไปใช้ในโรงเรียน*

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... *Dr*

(..... *1๕/๐๖/๖๖๓๓* ..... *ช.ณ.พิช*.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาคผนวก ง

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (IOC)

1. ความต้องการประเภทของสื่อการศึกษา

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1.1 สื่อสิ่งพิมพ์							
1) หนังสือพิมพ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ตำรา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) วารสาร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) จุลสาร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) สารานุกรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6) พจนานุกรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
7) รายงานการวิจัย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
8) แบบเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
9) คู่มือหลักสูตร คู่มือนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
10) หนังสืออ้างอิง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.2 สื่อโสตทัศน							
1) แผนภูมิ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) แผนสถิติ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) แผนที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) หุ่นจำลอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) ตัวอย่าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6) สื่อของจริง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.3 สื่อเสียง							
1) ซีดีเสียง / ดีวีดีเสียง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ไฟล์เสียงแบบดิจิทัล (.mp3, .wav เป็นต้น)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.4 สื่อภาพนิ่ง							
1) ภาพถ่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ภาพวาด	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) ภาพชุด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิมุดุปถัม	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
4) แผนภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.5 ภาพเคลื่อนไหว							
1) วิดีทัศน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) สไลด์คอมพิวเตอร์	0	+1	+1	1	0.6	ใช้ได้	-
3) สื่อมัลติมีเดีย	0	+1	+1	1	0.6	ใช้ได้	-
1.6 สื่ออิเล็กทรอนิกส์							
1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) บทเรียน e-Learning	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.7 ชุดการสอน							
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ชุดการสอนรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.8 เครื่องมือ / อุปกรณ์สื่อทัศน							
1) เครื่องคอมพิวเตอร์ / Notebook	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) เครื่องพรีนเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) เครื่องฉายวิดีโอ โปรเจกเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) จอรับภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) โทรศัพท์ สำหรับคอมพิวเตอร์รับส่งข้อมูล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
สารสนเทศภายนอก							
6) NETWORK สำหรับคอมพิวเตอร์รับส่งข้อมูล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
สารสนเทศภายนอก							
7) เครื่องรับโทรศัพท์	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้	-
8) เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
9) กล้องถ่ายรูปดิจิทัล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
10) เครื่องเล่นและบันทึกภาพ/ข้อมูลด้วยซีดีรอม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
11) ชุดอุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

2.ความต้องการการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วินูปุฒิม	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2.1 การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน							
1) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบครบวงจร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบบางส่วน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.2 การให้บริการการผลิตสิ่งพิมพ์							
1) ผลิตเอกสารประกอบการสอน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
2) ผลิตแผ่นพับ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) ผลิตโปสเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.3 การให้บริการผลิตสื่อภาพนิ่ง							
1) ภาพถ่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ผลิตภาพวาด	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) ผลิตภาพชุด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) แผนภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.4 การบริการการผลิตสื่อเสียง							
1) ซีดีเสียง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.5 การให้บริการการผลิตภาพเคลื่อนไหวภาพและเสียง							
1) ผลิตรายการวีดิทัศน์ / คีวีดี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ผลิตสื่อมัลติมีเดีย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.6 การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์							
1) ผลิตสไลด์คอมพิวเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) ผลิตบทเรียนจาก E-Learning ผ่านเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.7 การให้บริการผลิตสื่อประสม							
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ชุดการสอนรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

3. ความต้องการการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลอุปถัมภ์	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
3.1 การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน							
1) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อบริษัทผู้ผลิตวัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์ใหม่ที่ไม่อยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) เผยแพร่ข้อมูลในรูปปีตรรายการเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) เผยแพร่ข้อมูลในรูปวารสาร จุลสาร และสื่อทัศนูปกรณ์	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้	-
5) เผยแพร่ข้อมูลในรูป ประกาศเสียดตามสายและสื่อทัศนูปกรณ์	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้	-
6) เผยแพร่ข้อมูลในรูปโปสเตอร์และสื่อทัศนูปกรณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
7) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแสดงนิทรรศการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
8) เผยแพร่ข้อมูล โดยผ่านทางเครื่องคอมพิวเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
9) แผ่นพับเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้	-
3.2 การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน							
1) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับซ่อมบำรุงการเก็บรักษาสื่อ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.3 การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล							
1) มีการจัดบริการชุดการสอนรายบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC $= \frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2) มีซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถเข้ามาใช้บริการได้แก่ บทเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียน ซีเอไอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต หรือเชื่อมโยงกับเครือข่ายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้	-
4) มีสถานที่สำหรับการศึกษารายบุคคล หรือกลุ่มย่อย โดยมีอุปกรณ์ที่ครบถ้วน เช่น หูฟัง เทป โทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาการเรียน แนะนำ และประเมินผลการเรียนรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6) มีการจัดโปรแกรมการเรียน โดยเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

4. ความต้องการการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC $= \frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
4.1 การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน							
1) การออกแบบสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) การผลิตสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) การใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) การบำรุงรักษาสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) การวิจัยสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสวก มีทอง	รศ.เดชนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
6) การเผยแพร่สื่อการสอนด้วยสื่อสิ่งพิมพ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
7) การประเมินผลสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.2 รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา							
1) การให้บริการแบบจุดเดียวครบวงจร (One stop Services)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) การให้บริการ ณ สถานที่ทำงาน (On Site Services)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) การให้บริการภายในศูนย์สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) การให้บริการทางโทรศัพท์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.3 ลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา							
1) แบบเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) แบบแนะนำให้ไปดำเนินการเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) แบบร่วมมือกันดำเนินการระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ขอรับบริการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสวก มีทอง	รศ.เดชนันต์ บุญพันธ์	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
5.1 จำนวนสื่อที่ยืม							
1) ครั้งละ 1 ชิ้น	+1	0	+1	2	-0.6	ใช้ได้	-
2) ครั้งละไม่เกิน 2 ชิ้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) ครั้งละไม่เกิน 3 ชิ้น	+1	0	+1	2	-0.6	ใช้ได้	-
5.2 ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ							
1) วันจันทร์ – ศุกร์ 8.00 – 16.00 น.	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์ปลั่ง	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2) วันจันทร์ – ศุกร์ 8.00 – 18.00 น.	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) วันจันทร์ – เสาร์ 8.00 – 16.00 น.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) วันจันทร์ – เสาร์ 8.00 – 18.00 น.	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
5.3 วิธีการยืม / จองสื่อการสอน							
1) การยืมด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) การยืมทางโทรศัพท์	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) การยืมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5.4 กำหนดการยืม - คืน							
1) จำนวน 1 วัน	+1	0	+1	-2	0.6	ใช้ได้	-
2) จำนวน 3 วัน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) จำนวน 7 วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและถึงอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์ปลั่ง	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
6.1 กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ							
1) ทุกเดือน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
2) ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
6.2 จัดหาสื่อการสอนและถึงอำนวยความสะดวก							
1) จัดหา การสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อเสียง เช่น ซีดีประกอบการสอน เทปการอ่านทำนองเสนาะ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสาว มัททอง	รศ.เดชนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ไม่ได้
3) จัดหาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โปรแกรมสื่อภาพเคลื่อนไหว คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อมัลติมีเดีย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อภาพ เช่น เทปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) จัดหาแหล่งวัสดุอุปกรณ์และแหล่งสื่อการสอนใหม่ ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6.3 การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก							
1) ห้องสมุดสื่อ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ห้องสำหรับค้นคว้ารายบุคคล	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) ห้องสำหรับวัสดุภาพเสียง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) ห้องสำหรับให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) ห้องประชุม	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
6.4 การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ							
1) โคมไฟให้แสงสว่าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ปลั๊กไฟ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6.5 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน							
1) คัดเลือกจากความต้องการของครูผู้สอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) คัดเลือกจากประโยชน์ใช้สอย	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) คัดเลือกจากประสิทธิภาพและคุณสมบัติของสื่อ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) ศึกษาประเภทของสื่อที่ศูนย์สื่อการศึกษาอื่น ๆ แล้วนำมาพิจารณาประกอบ	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
5) ความสอดคล้องของสื่อกับหลักสูตรและรายวิชาที่สอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6) คัดเลือกสื่อที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสาว มัททอง	ร.ศ.เดชนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
หลักสูตรท้องถิ่น							
7) คัดเลือกโดยการสำรวจข้อมูลสื่อที่น่าสนใจ และมีคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
8) คัดเลือกจากคุณภาพของสื่อที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
9) คัดเลือกสื่อโดยพิจารณาจากราคาที่มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสื่อ	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
10) การออกแบบสื่อมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
11) ความปลอดภัยในการใช้งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
12) สื่อสามารถนำไปใช้ในที่ต่าง ๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6.6 กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน							
1) การจัดหาสื่อโดยบุคลากรของศูนย์ที่ผลิตขึ้นเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) จัดซื้อจากบริษัทห้างร้านที่น่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) การขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) การแลกเปลี่ยนสื่อกับศูนย์สื่อการศึกษา หรือ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

7. ความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิทยุอุปถัมภ์	รศ.เสาว มิ่งทอง	ร.ศ.เดชนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
7.1 ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
7.2 ลักษณะของการเชื่อมโยง							
1) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับเขตพื้นที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในส่วนกลาง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

8. ความการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิทยุอุปถัมภ์	รศ.เสาว มิ่งทอง	ร.ศ.เดชนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
8.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน							
1) ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2) ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3) ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) นักเรียนไม่สนใจเท่าที่ควร	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสาว มีทอง	ร.ศ.เดชอนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
5) ใช้สื่อแล้วสอนไม่ทันหลักสูตรตาม เวลากำหนด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
6) หากกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมใน การใช้สื่อได้ยาก	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
7) ขาดการประเมินผลผู้เรียนหลังการใช้ สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
8) ขาดวิธีการประเมินผลการใช้สื่อการ สอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
9) ขาดความสนใจในการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน							
1) เวลาที่สอนในแต่ละครั้งมีน้อยเกินไป	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
2) เสียเวลาในการเตรียมสื่อการสอนมาก	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) ขาดสื่อการสอนที่ต้องการใช้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4) ขาดบุคลากรที่ให้บริการหรืออำนวยความสะดวก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5) สื่อการสอนกระจายอยู่ที่ครูผู้สอนแต่ละ ท่านจึงไม่สามารถยืมใช้ได้	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดลอมในศูนย์สื่อการศึกษา							
1) สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ใช้สื่อ การสอน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
2) มีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า เช่น ไฟดับ ไฟลัดวงจร	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
3) ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ในการใช้กระแสไฟฟ้า	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
8.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน							
1) ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการ สอน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
2) ไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการ	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-

ประเด็นคำถาม	ดร.รังสรรค์ วิบูลย์พัฒน์	รศ.เสวก มีทอง	ร.ศ.เดชนันต์ บุญผัน	$\sum R$	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
ผลิตสื่อการสอน							
3) ขาดเวลาในการผลิตสื่อการสอน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
4) ขาดผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อการสอน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
5) ไม่ทราบข่าวสารหรือข้อมูลของสื่อการสอนใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-
6) ไม่รู้จักแหล่งจำหน่ายสื่อการสอน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้	-

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ นายอริปต์ย์ ภูมิทอง
วัน เดือน ปีเกิด 4 ตุลาคม 2526
สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ประวัติการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต(เกษตรศาสตร์) วท.บ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 7 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

